

Α. Τ. Ε. Ι. ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ : “ΦΟΡΟΙ - ΤΕΛΗ”

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

κ. Κωστάκης Κωνσταντίνος

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Λυκάκης Σταύρος , Α.Μ 6396

ΗΡΑΚΛΕΙΟ
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>Αρ. Σελίδας</u>	<u>Τίτλος</u>
1.	ΠΡΟΛΟΓΟΣ..... .....
2.	ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ..... .....
3.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ..... .....
6. – 13.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο : Το Δημόσιο Χρέος στην Ελλάδα και η συσχέτιση του με την επιβολή Φόρων και Τελών στις επιχειρήσεις και τους ιδιώτες.....
6.	1.1 Το Δημόσιο Χρέος στην .....
8.	1.2 Ποιοι επηρεάζονται από το Δημόσιο Χρέος στην Ελλάδα.....
10.	1.3 Α.Ε.Π και συσχέτιση του με την επιβολή Φόρων και Τελών.....
14. – 19.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο : Μεθοδολογία και τρόπος συλλογής πηγών και πληροφοριών..... .....
15.	2.1 Συλλογή Δεδομένων.....
16.	2.2 Δευτερεύοντα δεδομένα.....
19.	2.3 Ανάλυση δεδομένων.....
20.- 46.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο : Η Έννοια των Φόρων και Αντίστοιχες Κατηγορίες.....
20.	3.1 Η Έννοια του φόρου.....
21.	3.2 Τα είδη των φόρων στην Ελλάδα.....
23.	3.3 Ο φόρος εισοδήματος & 3.4 Ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων..... .....
29.	3.5 Ο φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων.....
30.	3.6 Οι φόροι περιουσίας.....
33.	3.7 Οι φόροι μεταβίβασης της περιουσίας.....
43.	3.8 Οι φόροι κατανάλωσης.....
44.	3.9 Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ).....
46.	3.10 Δασμοί και Επιβαρύνσεις Ισοδύναμου αποτελέσματος.....

47. – 67.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο : Η Έννοια των Τελών και Αντίστοιχες Κατηγορίες.....
47.	4.1 Η Έννοια των Τελών.....
49.	4.2 Τέλος Ακίνητης Περιουσίας.....
50.	4.3 Ενιαίο Τέλος Ακίνητης Περιουσίας (ΕΤΑΚ).....
62.	4.4 Απαλλαγές από Δημοτικά Τέλη.....
63.	4.5 Η φοροδιαφυγή οι παράγοντες και οι συνέπειες της .....
67. – 69.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο:
	Επίλογος.....
69.- 70.	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Πρόλογος

Ζούμε σε μια εποχή, όπου τα διάφορα οικονομικά μεγέθη που χαρακτηρίζουν τις ανεπτυγμένες κοινωνίες συνεχώς μεταβάλλονται και προκαλούν σοβαρή αναδιάρθρωση στους οικονομικούς παράγοντες της κάθε κοινωνίας. Ένας τέτοιος οικονομικός παράγοντας αλλά και μέτρο σύγκρισης των οικονομικών εξελίξεων, είναι οι φόροι και τα τέλη οι οποίοι διαμορφώνονται αναλόγως από το κάθε κράτος και επηρεάζουν το δημόσιο χρέος.

Μια σοβαρή οικονομική πολιτική σταθεροποίησης ξεκινά πάντα από την περιστολή των δαπανών και όχι από την αύξηση των φόρων. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο θα πρέπει να υπάρχει οικονομική εξυγίανση, η οποία αφορά τον περιορισμό των δαπανών στα όρια των εσόδων που έχει ο κάθε πολίτης και περικοπή των περιττών δαπανών (Maddison A., 1995). Σε κάθε περίπτωση όταν εντός μιας κοινωνίας προτείνεται η έκτακτη εισφορά επί των κερδών με φόρους και τέλη, τότε στην καλύτερη των περιπτώσεων μπορούν να καλυφθούν τα ελλείμματα τα οποία σχετίζονται με τις εισπράξεις μιας συγκεκριμένης χρονιάς. Επιπλέον, όλα αυτά τα γεγονότα συντελούν στην αποφυγή της αύξησης της φορολογίας στο μέλλον και την τόνωση του επενδυτικού κλίματος.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους ειδικούς αλλά και εκείνους που ασχολούνται με το θέμα της επιβολής φόρων και τελών στις επιχειρήσεις και οργανισμούς και προσέφεραν σημαντικές πληροφορίες για την ερμηνεία και λειτουργία των όρων και μεγεθών αυτών στην Ελληνική αγορά.

Επιπλέον θα ήθελα να δηλώσω ότι είμαι ευγνώμων στο προσωπικό των διαφόρων εταιριών και οργανισμών που ασχολούνται με αυτού του είδους την θεματολογία, για την απεριόριστη παροχή πληροφοριών σχετικά με τις μορφές και τρόπους επιβολής φόρων και τελών στην Ελλάδα.

Τέλος, θα επιθυμούσα να αποστείλω τις ευχαριστίες μου στα μέλη της οικογενείας μου αλλά και τους φίλους μου, οι οποίοι όλο αυτόν τον καιρό της προετοιμασίας της συγκεκριμένης εργασίας αλλά και έρευνας με στήριξαν σε υπέρτατο βαθμό.

Εισαγωγή

Όλα τα προηγούμενα χρόνια που ακολούθησαν οι διάφοροι οικονομολόγοι του κόσμου προσπάθησαν να εξηγήσουν τα διάφορα οικονομικά φαινόμενα που λαμβάνουν μέρος σε μια κοινωνία και μέσα από αυτά να βγάλουν χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με την ευημερία και την οικονομική ανάπτυξη αυτής της κοινωνίας, σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Κατάφεραν λοιπόν να χωρίσουν την οικονομία σε Μακροοικονομία και Μικροοικονομία, εκείνο όμως που ήταν περισσότερο ενδιαφέρον και με περισσότερα συμπεράσματα ήταν και εξακολουθεί να είναι το φαινόμενο και η ύπαρξη της Μακροοικονομίας αφού δίνει χρήσιμα συμπεράσματα για την οικονομική ευημερία ενός τόπου καθώς και την επιβολή φόρων και τελών με σκοπό την εξοικονόμηση εσόδων για το κράτος (www.kathimerini.gr, 3-12-2008).

Δίνοντας τον ορισμό της Μακροοικονομίας, θα λέγαμε ότι είναι η επιστήμη και η μελέτη των φαινομένων που αφορούν ολόκληρη την οικονομία, όπως ο πληθωρισμός, η ανεργία, η οικονομική μεγέθυνση αλλά και η επιβολή των φόρων και τελών. Η επιστήμη αυτή ασχολείται με φαινόμενα όπως και ερωτήματα όπως γιατί το μέσο εισόδημα είναι σε άλλες χώρες υψηλό και σε άλλες χαμηλό, γιατί οι τιμές αυξάνονται πολύ γρήγορα σε κάποιες περιόδους και σε άλλες πιο αργά και γιατί η παραγωγή και απασχόληση επεκτείνονται σε κάποιες περιόδους ενώ σε άλλες περιστεύονται καθώς επίσης και πως θα πρέπει να είναι το επίπεδο της επιβολής φόρων και τελών. Ένα μέγεθος και οικονομικό φαινόμενο που μπορεί να δώσει απάντηση σε αυτά τα ερωτήματα αλλά και να προσδιορίσει την οικονομική ανάπτυξη ενός τόπου, είναι το

Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν και το οποίο συνδέεται με τα μεγέθη φορολογίας και επιβολής τελών (Sachs J., Warner A., 1995).

Είναι γεγονός πως το εμπόριο, οι επενδύσεις και οι χρηματοοικονομικές συναλλαγές μεταξύ χωρών προάγουν την ανάπτυξη και την ευημερία τους και μειώνουν τα επιβαλλόμενα μεγέθη φορολογίας. Είναι όμως σαφές ότι οι συνολικές επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας στο μέλλον θα εξαρτηθούν καθοριστικά από την εξέλιξη του οικονομικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο λειτουργεί. Στο περιβάλλον αυτό σημειώνονται ραγδαίες και βαθιές αλλαγές ως αποτέλεσμα της τεχνολογικής πρόοδου και της παγκοσμιοποίησης των αγορών.

Στην Ευρώπη βέβαια, η σταδιακή ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η εισαγωγή του ευρωπαϊκού ενιαίου νομίσματος έχουν εντείνει περαιτέρω τον ανταγωνισμό. Οι παράγοντες αυτοί έχουν επίσης επηρεάσει σε πολύ σημαντικό βαθμό τις νομισματικές και χρηματοοικονομικές συνθήκες και έχουν επιβάλει περιορισμούς στις επιμέρους εθνικές οικονομικές πολιτικές. Η τεχνολογική πρόοδος, η παγκοσμιοποίηση των αγορών και η ευρωπαϊκή ενοποίηση παρέχουν ευκαιρίες και ταυτόχρονα θέτουν προκλήσεις για την οικονομία της ζώνης του ευρώ και για τα κράτη μέλη της. Συνεπώς, η ανάπτυξη και η ευημερία των ευρωπαϊκών οικονομιών εξαρτώνται από την ικανότητά τους να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τις προκλήσεις και να επωφελούνται των ευκαιριών. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να δημιουργήσουμε, στο εσωτερικό, συνθήκες και θεσμούς που προάγουν την ανάπτυξη και να υιοθετήσουμε πολιτικές και πρακτικές που θα επιτρέπουν στις εκάστοτε οικονομίες να

συναγωνίζονται επιτυχώς στην παγκόσμια αγορά. Έτσι, το κλειδί της «επιτυχίας» για την ελληνική οικονομία είναι να εκμεταλλευτεί τα μέσα τα οποία κατέχει και εκείνα τα οποία της «προσφέρονται», για να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα της παγκόσμιας αγοράς και να δικαιολογήσει και να ισχυροποιήσει τη θέση της στη Ζώνη του Ευρώ με την επιβολή μικρών μεγεθών φορολογίας και τελών. Παρόλα ταύτα, επειδή κάθε οικονομία εξελίσσεται, μεταβάλλεται και προσαρμόζεται στις ανάγκες κάθε εποχής θα αναφέρουμε εδώ ότι μετά την συγγραφή αυτού του τεύχους έχουν γίνει κάποιες σημαντικές αλλαγές στην οικονομία της Ελλάδας. Μετά την είσοδο της χώρας στο μηχανισμό στήριξης της από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο αλλαγές έχουν γίνει και μία από αυτές είναι και η αλλαγή των φορολογικών συντελεστών του ΦΠΑ από 9% σε 11% και από 19% σε 23%. Επίσης με νέο νόμο στην Ελλάδα καταργείται το ΕΤΑΚ και αντικαθίσταται από τον ΦΑΠ (Φόρος Ακινήτου Περιουσίας). Για τα φυσικά πρόσωπα η δήλωση φόρου ακίνητης περιουσίας (Φ.Α.Π.) δημιουργείται από το Υπουργείο Οικονομικών σύμφωνα με όσα αναγράφονται στις δηλώσεις Ε9 του φορολογουμένου. Ο προσδιορισμός του φόρου γίνεται με κλιμακωτούς συντελεστές που κυμαίνονται από 0,1% έως 1,0%, ενώ για τα έτη 2010, 2011 και 2012 φορολογητέα αξία περιουσίας μεγαλύτερη των 5.000.000,00 € φορολογείται με συντελεστή 2%. Φορολογητέα αξίας περιουσίας μέχρι 400.000 € ανά ιδιοκτήτη δεν φορολογείται. Ποσό φόρου μέχρι είκοσι επτά ευρώ δεν καταβάλλεται. Επί της συνολικής αξίας της ακίνητης περιουσίας των νομικών προσώπων επιβάλλεται φόρος με συντελεστές 1‰, 3‰ και 6‰ αναλόγως της κατηγορίας του νομικού προσώπου και της χρήσης του ακινήτου.

1. Κεφάλαιο 1^ο : Το Δημόσιο Χρέος Στην Ελλάδα και η Συσχέτιση του με την Επιβολή Φόρων και Τελών στις Επιχειρήσεις και τους Ιδιώτες

1.1 Το Δημόσιο Χρέος στην Ελλάδα

Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται ως μια χώρα με το μεγαλύτερο δημόσιο χρέος εντός της ευρωζώνης και με το εξίσου σοβαρό του δημόσιου ελλείμματος να παραμένει ακόμα. Έως και τις αρχές του 2006, η αντιμετώπιση του δημοσίου χρέους για την Ελλάδα, ευτυχώς περιορίστηκε μόνο σε συστάσεις. Στο τέλος όμως του έτους 2006 και όταν το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους δημοσιοποίησε τα διάφορα οικονομικά στοιχεία που έδειχναν ότι παρά τις πολλές αποκρατικοποιήσεις και τις προσπάθειες για μια περαιτέρω δημοσιονομική συμμόρφωση, το δημόσιο χρέος διαμορφώθηκε σε υψηλά επίπεδα. Σύμφωνα με αυτά τα στοιχεία, στο τέλος του 2004 το χρέος της κεντρικής κυβέρνησης διαμορφώθηκε σε 215,415 δις ευρώ, ένα μέγεθος το οποίο διαφέρει από το επονομαζόμενο δημόσιο χρέος το οποίο παρακολουθεί η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και το οποίο προκύπτει με την αφαίρεση της λεγόμενης «άσπρης» τρύπας των πλεονασμάτων των ασφαλιστικών ταμείων από τις επιδόσεις κεντρικής κυβέρνησης (www.kathimerini.gr, 2008).

Σε σχέση βέβαια με το τέλος Σεπτεμβρίου του έτους 2005 όπου και καταγράφεται κάποια βελτίωση, το χρέος κεντρικής κυβέρνησης ήταν 217,414

δισ ευρώ (www.skai.gr, 2007). Σε σχέση με το τέλος του 2005 όμως, καταγράφεται ουσιαστική επιβάρυνση καθώς τότε το χρέος έφτανε τα 201,244 δισ ευρώ. Μέσα σε ένα χρόνο η χώρα «φορτώθηκε» με επιπλέον χρέος 14 δισ ευρώ, μεγάλο μέρος του οποίου οφείλεται βεβαίως και στα βάρη της Ολυμπιάδας. Σύμφωνα με το καταρτισμένο προϋπολογισμό στο τέλος του 2006 και σύμφωνα με τις κατάλληλες προβλέψεις, το χρέος της Κεντρικής Κυβέρνησης θα αναρριχηθεί στα 226,63 δισ ευρώ, δηλαδή στο 117,2% του ΑΕΠ ενώ όσον αφορά στο χρέος της Γενικής Κυβέρνησης, μέγεθος το οποίο παρακολουθεί η Eurostat, το 2005, διαμορφώθηκε κοντά στα 194,3 δισ ευρώ, δηλαδή σε 107,9% του ΑΕΠ. Προβλέπεται να υποχωρήσει στο 101,1% το 2007 και στο 96,8% το 2008 (www.skai.gr, 2007).

Για το τρέχον έτος του 2009, το συγκεκριμένο δημόσιο χρέος προβλέπεται να αποκλιμακωθεί στο 104,8% του ΑΕΠ (www.antinews.gr, 2008). Από τα επιμέρους «συνθετικά» του δημοσίου χρέους κεντρικής κυβέρνησης ξεχωρίζει το στοιχείο ότι σε ποσοστό 98,7% είναι εκτεφρασμένο σε ευρώ, γεγονός που περιορίζει το συναλλαγματικό κίνδυνο. Όσον αφορά στον επιτοκιακό κίνδυνο όμως παραμένουν στοιχεία προβληματισμού καθώς σε ποσοστό 78,7% το χρέος αφορά σε δάνεια σταθερού επιτοκίου και ένα υπόλοιπο 21,3% είναι εκτεθειμένο στην ενδεχόμενη ανοδική κίνηση των επιτοκίων λόγω του κυμαινόμενου στοιχείου (www.kathimerini.gr, 2008).

Από τα αντίστοιχα στοιχεία του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους προκύπτει επίσης ότι στο τέλος Δεκεμβρίου 2005 τα ταμειακά διαθέσιμα του Ελληνικού Δημοσίου ανέρχονταν σε 823,6 εκατ. Ευρώ και προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες πληρωμής χρεολυσίων αλλά και για την κάλυψη των

τρεχουσών αναγκών του δημοσίου, η προσφυγή στο δανεισμό ήταν αναγκαία (www.antinews.gr, 2008). Έτσι με τον τρόπο αυτό, το δημόσιο χρέος διογκώνεται περαιτέρω. Για το έτος 2009 και με βάση τις αρχικές εκτιμήσεις του υπουργείου Οικονομίας, ο δανεισμός θα φτάσει στα 30 δις ευρώ, χωρίς όμως να μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο και νέων υπερβάσεων (www.skai.gr, 2007). Τα τελευταία δύο χρόνια ο δανεισμός του δημοσίου ανήλθε στα 81 δις ευρώ, εκ των οποίων τα 37,5 δις ευρώ αντλήθηκαν μόνο κατά τη διάρκεια της περσινής χρονιάς, παρουσιάζοντας σοβαρές υπερβάσεις, ύψους 4,5 δις ευρώ, σε σχέση με τις αρχικές εκτιμήσεις (www.kathimerini.gr, 2008).

Στις μέρες μας πάντως η Ευρωπαϊκή Κοινότητα αναμένεται να δώσει το τελικό «οκ» στο ελληνικό πρόγραμμα σταθερότητας τονίζοντας για μια ακόμα φορά τόσο την ανάγκη μείωσης του χρέους όσο και την ανάγκη λήψης μόνιμων μέτρων για την ουσιαστική αντιμετώπιση του δημοσίου ελλείμματος. Θα εκτιμήσει πάντως δεόντως και αυτό είναι το κρίσιμο σημείο στην Ελληνική οικονομία, ότι με βάση τα διάφορα στοιχεία του υπουργείου Οικονομίας θα είναι εφικτή η πτώση του δημοσίου ελλείμματος κάτω από το 3% του ΑΕΠ για το έτος 2009.

1.2 Ποιοι Επηρεάζονται Από το Δημόσιο Χρέος Στην Ελλάδα

Σε θεωρητικό βαθμό, σε κάθε αναπτυγμένη κοινωνία υπάρχουν διάφορα είδη οικονομικών προσεγγίσεων. Αυτές αφορούν την οικονομική προσφορά η οποία υποστηρίζει ότι υπάρχει μια συγκεκριμένη μέθοδος αντιμετώπισης μακροχρόνιων ελλειμμάτων και συνολικού χρέους. Αυτή

σχετίζεται με την ανάπτυξη και με τις προσπάθειες που καταβάλλονται για να ξεπεράσουν οι κοινωνίες τα μεγέθη των χρεών τους.

Η άποψη ότι ο σύνθετος πολλαπλασιαστή δαπάνης τείνει να είναι μεγαλύτερος από τον απλό πολλαπλασιαστή σε μια κοινωνία, μπορεί να δικαιολογηθεί ως άποψη από τα διάφορα οικονομικά γεγονότα που συμβαίνουν καθημερινά. Όλοι αυτοί οι παράγοντες οι οποίοι συνδέονται με την οικονομία και αφορούν τις δημόσιες δαπάνες, δηλώνουν ότι αυτές αποτελούν το ισχυρότερο «όπλο» κατά της αύξησης της φορολογίας και συνεπώς της επιβολής τελών και φόρων προς στις επιχειρήσεις και τους απλούς φορολογούμενους. Το γεγονός αυτό δημιουργεί μια σοβαρή διαφορά ανάμεσα στον πολλαπλασιαστή των φόρων και εκείνο των δαπανών (www.kathimerini.gr, 3-12-2008).

Με τον τρόπο αυτό λοιπόν μεταβάλλονται ανάλογα ο απλός αλλά και ο σύνθετος πολλαπλασιαστής δαπάνης αλλά και οι φόροι. Βέβαια λόγω των διαφόρων παρενεργειών και αβεβαιοτήτων εντός μιας κοινωνίας, η αύξηση της φορολογίας αλλά και του σύνθετου πολλαπλασιαστή δαπάνης, θεωρούνται μέθοδοι αποτελεσματικής παρέμβασης αλλά και μεγαλύτερης αποδοτικότητας. Συμπερασματικά θα μπορούσε κανείς να πει πως ο απλός αλλά και ο σύνθετος πολλαπλασιαστής δαπάνης, σχετίζονται σημαντικά με τα μέτρα εκείνα τα οποία εφαρμόζει κάθε κυβέρνηση και συντελούν στην αύξηση της φορολογίας για τόνωση των οικονομικών επενδύσεων εντός μιας κοινωνίας.

Σε κάθε κοινωνία όμως η οποία διακατέχεται από οικονομικούς παράγοντες αλλά και φαινόμενα, η οικονομία της διέρχεται από διάφορες

φάσεις οι οποίες χαρακτηρίζονται ως οικονομικοί κύκλοι και επηρεάζονται και εκείνοι αναλόγως την επιβολή φόρων και τελών. Οι οικονομικοί αυτοί κύκλοι μπορούν να προσφέρουν μια σαφή εικόνα για την παρούσα κατάσταση της οικονομίας ανά πάσα στιγμή και να βοηθούν τους υπευθύνους να προλαμβάνουν δυσάρεστες καταστάσεις. Θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι αυτοί οι οικονομικοί κύκλοι διαμορφώνονται ουσιαστικά από την καταναλωτική συμπεριφορά των πολιτών μιας κοινωνίας και είναι ανάλογη των εισοδημάτων τους (Bairoch, P. 1993).

Επιπλέον υπεύθυνοι για την διακύμανση και παρουσία των οικονομικών κύκλων σε μια κοινωνία καθώς και την διακύμανση του δημοσίου χρέους με την επιβολή φόρων κι τελών, είναι και οι τοπικές αρχές. Αυτές ανάλογα με τις ρυθμίσεις που προβαίνουν αλλά και τα δημοσιονομικά μέτρα, προωθούν ή εμποδίζουν την υγιής κατανάλωση από μέρους των καταναλωτών. Για να μπορέσει ένας καταναλωτής να αγοράζει κάτι παραπάνω από τα απολύτως απαραίτητα, θα πρέπει να διαθέτει την οικονομική εκείνη δυνατότητα που θα του επιτρέψει κάτι τέτοιο.

1.3 Α.Ε.Π. και Συσχέτιση του Με Την Επιβολή Φόρων και Τελών

Στα μέσα του αιώνα που μόλις τελείωσε, στα πλουσιότερα κράτη του κόσμου, υπήρχε η βεβαιότητα ότι η φτώχεια θα μπορούσε να ξεπεραστεί από ένα συνδυασμό οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικών δαπανών. Η πρόβλεψη ότι η φτώχεια θα εξακολουθούσε να ταλαιπωρεί ένα σημαντικό αριθμό των παιδιών τους στον 21^ο αιώνα δεν θα γινόταν πιστευτή.

Σήμερα όμως, παρά τον διπλασιασμό και υπερδιπλασιασμό των εθνικών εισοδημάτων στις περισσότερες χώρες από το 1950 και μετά, ένα σημαντικό ποσοστό των παιδιών τους εξακολουθούν να ζουν σε οικογένειες τόσο φτωχές, ώστε να διακυβεύεται η υγεία και η ανάπτυξή τους. Όπως επίσης δείχνουν τα στοιχεία, ένα ακόμα μεγαλύτερο ποσοστό διαβιώνει στην σκιά ενός κόσμου σχετικής φτώχειας. Οι ελάχιστες φυσικές ανάγκες των ανθρώπων μπορεί να αντιμετωπίζονται, αλλά εξαιρούνται οδυνηρά από τις δραστηριότητες και τα πλεονεκτήματα που θεωρούνται αυτονόητα για τα υπόλοιπους ανθρώπους του κόσμου αλλά και για τα παιδιά. Υπάρχουν όμως και πράγματα τα οποία το Α.Ε.Π. μετρά και μαρτυρεί την πραγματική τους αξία σε κάθε χώρα, οπότε εκτός από μειονεκτήματα υπάρχουν και πλεονεκτήματα στην ύπαρξη του τα οποία θα δούμε και προσπαθήσουμε να αναλύσουμε στις ακόλουθες σελίδες.

Για να κρίνουμε αν η πορεία μιας οικονομίας είναι καλή η κακή είναι φυσικό να εξετάσουμε το συνολικό εισόδημα που κερδίζουν που απαρτίζουν την οικονομία αυτή. Για μια οικονομία ως σύνολο, το εισόδημα πρέπει να ισούται με την δαπάνη, καθώς σε κάθε συναλλαγή συμμετέχουν δύο άτομα και κάθε ευρώ που ξοδεύει ένας αγοραστής είναι ένα ευρώ εισόδημα για κάποιον πωλητή.

Η μέτρηση του γίνεται καθώς το προϊόν αξιολογείτε σε τιμές αγοράς, συμπεριλαμβάνει την αξία μόνο των αγαθών και όχι των ενδιάμεσων αγαθών καθώς επίσης και τα υλικά αλλά και άλλες υπηρεσίες όπως ιατρικές επισκέψεις, κουρεία και εκπαίδευση.

Ένα από τα πλεονεκτήματα του Α.Ε.Π είναι ότι επίσης ορίζεται από το άθροισμα του αριθμού κατανάλωσης σε μια κοινωνία, τις επενδύσεις, τις

δημόσιες δαπάνες και τις καθαρές εξαγωγές. Αυτό σημαίνει ότι ανά συγκεκριμένη χρονική περίοδο, μπορεί κάποιος να πάρει πληροφορίες σχετικά με τον πραγματικό αριθμό κατανάλωσης σε μια κοινωνία και σχετικά με τις δαπάνες που πραγματοποιούν τα νοικοκυριά για την αγορά αγαθών, τις επενδύσεις οι οποίες έγιναν με δαπάνη των επιχειρήσεων για την αγορά κεφαλαιουχικών εξοπλισμών και τα αποτελέσματα τους θα φανούν στο μέλλον. Επίσης πληροφορίες για τις πραγματικές δημόσιες δαπάνες για αγορά αγαθών και υπηρεσιών από όλα τα επίπεδα της κυβέρνησης αλλά και τις καθαρές εξαγωγές που έγιναν καθώς ορίζονται ως οι δαπάνες για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών που εξάγονται μείον την δαπάνη για τα εισαγόμενα αγαθά και υπηρεσίες, καθώς δε πρέπει να ξεχνάμε πως οι εξαγωγές πάντα για μια χώρα είναι από τα σημαντικότερα πράγματα.

Επιπλέον θα πρέπει να αναφέρουμε ως πλεονέκτημα και ότι το Α.Ε.Π.μα δίνει την δυνατότητα να το διακρίνουμε σε ονομαστικό και πραγματικό, καθώς το ονομαστικό αποτιμά την αξία της παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών σε τρέχουσες τιμές αγοράς ενώ το πραγματικό αποτιμά την αξία της παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών σε σταθερές τιμές του έτους βάσης και η προσαρμογή του ονομαστικού σε πραγματικό γίνεται με την χρήση του αποπληθωριστή του Α.Ε.Π. Το πλεονέκτημα στην συγκεκριμένη μέτρηση μας βοηθά να βρούμε και να δούμε το μέρος της αύξησης του πραγματικού Α.Ε.Π. και η οποία οφείλεται στην αύξηση τιμών και όχι των παραγόμενων ποσοτήτων. Βλέπουμε έτσι πραγματικά την αύξηση των τιμών σε μια κοινωνία και σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο όπου επίσης μας καταμαρτυρεί την

αιτία των αυξήσεων αυτών αλλά και το πώς ανταποκρίθηκαν οι καταναλωτές στις αυξήσεις αυτές.

Θα μπορούσαμε επίσης να πούμε πως ο συνδυασμός του Α.Ε.Π με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν είναι το καλύτερο μέτρο της οικονομικής ευημερίας καθώς μετρούν τα κατά κεφαλήν εισόδημα και τις δαπάνες του μέσου ατόμου σε μια οικονομία. Εδώ θα πρέπει να τονίσουμε πως όσο υψηλός είναι ο δείκτης του κατά κεφαλήν Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, τόσο υψηλότερο και το επίπεδο ευημερίας. Οπότε ο δείκτης ευημερίας σε μια κοινωνία μπορεί εύκολα να εντοπιστεί και χρήσιμα συμπεράσματα να εξαχθούν για την ποιότητα ζωής σε αυτήν την κοινωνία. Τέλος θα πρέπει να αναφέρουμε πως η διάκριση του Α.Ε.Π γίνεται λαμβάνοντας υπ' όψιν τους κλάδους παραγωγής της οικονομίας, που δημιουργούν τα αγαθά και τις υπηρεσίες σε γεωργικό, δασικό, προϊόν ορυχείων και προϊόν κατασκευών. Επίσης λαμβάνοντας υπόψη το τομέα της οικονομίας από τον οποίο προέρχεται, σε προϊόν του πρωτογενή, του δευτερογενή και του τριτογενή τομέα αλλά και το είδος των αγαθών σε: καταναλωτικά, επενδυτικά και διάφορα άλλα αγαθά.

2. Κεφάλαιο 2ο : Μεθοδολογία και τρόπος συλλογής πηγών και πληροφοριών

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται οι τρόποι με τους οποίους ολοκληρώθηκε η συγκέντρωση των απαραίτητων στοιχείων για την συγγραφή αυτής της πτυχιακής εργασίας. Η συλλογή των στοιχείων ολοκληρώθηκε μέσω βιβλιογραφικής έρευνας και συλλογής σχετικών πληροφοριών για την επιβολή φόρων και τελών στις ελληνικές επιχειρήσεις και ιδιώτες καθώς και στους παράγοντες που διαμορφώνουν τα μεγέθη αυτά. Από τις αντίστοιχες πηγές που αφορούν το συγκεκριμένο αντικείμενο μελέτης, εξάχθηκαν χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με το πως λειτουργεί η Ελληνική οικονομία και πως διαμορφώνονται οι φόροι και τα τέλη στην Ελλάδα. Επίσης στην αναζήτηση συμπληρωματικών πληροφοριών βοήθησαν κάποιες σημειώσεις από βιβλία και πληροφορίες από το διαδίκτυο, τα οποία έχουν γραφτεί και παρουσιαστεί από άλλους συγγραφείς πρωτίτερα.

Θα πρέπει να αναφερθεί πως η συλλογή πληροφοριών και δεδομένων αποτελούν τα κύρια στοιχεία μιας έρευνας και καταγραφής αυτής, σχετικά με την μελέτη ενός φαινομένου ή γεγονότος όπως και στην συγκεκριμένη περίπτωση (Saunders et all, 2005). Επιπλέον μπορούν να χαρακτηριστούν ως πρωτογενή στοιχεία για την έρευνα ενός θέματος, αφού παρέχουν σημαντικές πληροφορίες για αυτή αλλά και τις υποθέσεις που μπορούν να

γίνουν. Οι πληροφορίες και τα δεδομένα σε αυτήν την συγκεκριμένη φάση μπορούν να τροφοδοτήσουν την σχεδιαστική διαδικασία του πλάνου θα παρουσιαστεί στην συγκεκριμένη έρευνα και πτυχιακή εργασία. Σε αυτό το πλάνο μπορούν να αναφέρονται ξεκάθαρα ο τρόπος με τον οποίο πραγματοποιήθηκε η συλλογή των πληροφοριών και πως τεκμηριώνονται μέσα στην μελέτη και εργασία.

Η έρευνα η οποία διεξήχθη στην συγκεκριμένη μελέτη, βοήθησε τον φοιτητή στην κατανόηση του θέματος της πτυχιακής του εργασίας αλλά και στα καθημερινά γεγονότα που συνδέονται άμεσα με το θέμα που παραθέτει. Οι άνθρωποι διεξάγουν κάποια έρευνα για να συλλέξουν αποτελέσματα με ένα συστηματικό τρόπο, και επομένως να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους (Saunders et all, 2005). Κάθε ακαδημαϊκή έρευνα απαιτεί μια “μεθοδολογία” προκειμένου να αναλύσει τα αποτελέσματα. Αυτή αποτελείται από τρόπους και μεθόδους παραγωγής και ανάλυσης δεδομένων, έτσι ώστε οι διάφορες θεωρίες να δοκιμαστούν και να γίνουν αποδεκτές είτε να απορριφθούν. Επομένως η μεθοδολογία η οποία χαρακτηρίζεται ως πρωταρχική, σχετίζεται τόσο με την λεπτομερή έρευνα μέσω της οποίας συλλέγονται τα δεδομένα καθώς και με τις πιο γενικές φιλοσοφικές απόψεις. Ο τρόπος που σκεφτόμαστε σχετικά με την ανάπτυξη των γνώσεων μας, επηρεάζει σημαντικά τον τρόπο με τον οποίο διεξάγουμε την έρευνα (Zikmund W.G., 2000).

2.1 Συλλογή Δεδομένων

Λόγω της βιβλιογραφικής φύσης της συγκεκριμένης εργασίας, ένα είδος μεθοδολογίας δευτερογενούς έρευνας χρησιμοποιείται για να οδηγήσει στα αποτελέσματα τα οποία επιθυμεί ο φοιτητής. Ένας αριθμός μεθόδων εμπλέκεται, προκειμένου να τον καταστήσει ικανό να επιτύχει μια μεγαλύτερη κατανόηση των πηγών που χρειάζεται για την ανάλυση των σκέψεων του σχετικά με το θέμα που ερευνά. Αυτό είναι αναγκαίο μέσα σε μια έρευνα και μελέτη, καθώς τα αποτελέσματα τα οποία συλλέγονται από μια συγκεκριμένη περιοχή μπορούν να είναι περισσότερο αποτελεσματικά από εκείνα που προέρχονται από κάπου αλλού. Κάθε μέθοδος συλλογής δεδομένων έχει τόσο πλεονεκτήματα όσο και μειονεκτήματα.

Ο συνδυασμός λοιπόν μεθόδων συλλογής πληροφοριών και δεδομένων, βοηθά σημαντικά στο να μειωθούν τα μειονεκτήματα που μπορούν να παρουσιαστούν στην έρευνα και τα οποία ο φοιτητής θέλει να ελαχιστοποιήσει. Βέβαια όπως θα αποδειχτεί και στην συνέχεια και όπως ήδη αναφέρθηκε παραπάνω, η έρευνα και μελέτη του συγκεκριμένου θέματος βασίζεται καθαρά σε βιβλιογραφική έρευνα και συλλογής σχετικών στοιχείων η οποία αναφέρεται στην επιβολή φόρων και τελών στις ελληνικές επιχειρήσεις και ιδιώτες καθώς και στους παράγοντες που διαμορφώνουν τα μεγέθη αυτά.

2.2 Δευτερεύοντα Δεδομένα

Ως Δευτερεύοντα δεδομένα περιγράφονται εκείνα στα οποία οι πληροφορίες συλλέγονται και καταγράφονται από κάποιον άλλον νωρίτερα

και για σκοπούς, οι οποίοι είναι διαφορετικοί από εκείνους του συγγραφέα (Saunders et all, 2005). Τα δευτερεύων δεδομένα παρέχουν την βάση για ένα καλό ιστορικό πληροφοριών, θέτοντας ικανό τον φοιτητή να καταλάβει το αντικείμενο εργασίας του καθώς και να παρέχουν σημαντικές πληροφορίες για στήριξη των θεωριών από την πρωταρχική έρευνα. Είναι ευνόητο λοιπόν ότι μπορεί ευκολότερα κάποιος να βρει δευτερεύων δεδομένα για την έρευνα του, αφού αυτά έχουν γραφτεί προηγουμένως και έχουν εκδοθεί σε κάποια έντυπο τύπο ή στο διαδίκτυο. Τα περιοδικά και ο έντυπος τύπος είναι πρωταρχική φιλολογική πηγή για κάθε πληροφορία. Τα άρθρα σε αυτά είναι ικανοποιητικά προσβάσιμα και αναφέρονται σε ποικίλα θέματα της καθημερινότητας (Zikmund W.G., 2000).

Επιπλέον τα βιβλία αλλά και τα άρθρα τα οποία χρησιμοποιήθηκαν σε αυτήν την συλλογή πληροφοριών και προτάσεων, παρείχαν πληροφορίες οι οποίες έδωσαν στην φοιτήτρια την ευκαιρία να αναπτύξει αναλυτικά τις θέσεις της στην συγκεκριμένη έρευνα. Πάντα τα βιβλία αποτελούν μια αξιόπιστη μέθοδο συλλογής πληροφοριών, καθώς έχουν γραφτεί για ένα συγκεκριμένο σκοπό και παρέχουν συγκροτημένη σκέψη και ανάπτυξη αντικειμένου.

Το σημαντικότερο όμως πλεονέκτημα των δευτερογενών στοιχείων αφορά το μικρό κόστος και το σύντομο χρονικό διάστημα που απαιτείται για τη συλλογή τους. Αν οι πληροφορίες που απαιτούνται είναι διαθέσιμες με τη μορφή δευτερογενών στοιχείων, ο ερευνητής απλά χρειάζεται να προστρέξει στην πηγή τους, να τα εντοπίσει και να τα συγκεντρώσει. Αυτό συνήθως απαιτεί μικρό χρονικό διάστημα και μικρό κόστος. Ακόμη και στην περίπτωση που υπάρχει κάποια χρέωση για τη χρήση τους, το κόστος είναι πολύ

μικρότερο από αυτό που θα απαιτείτο για να συγκεντρώσει η εταιρία τα στοιχεία αυτά. Πρέπει όμως να έχουμε υπ' όψιν μας ότι όταν χρησιμοποιούνται δευτερογενή στοιχεία, είναι πολλές φορές αναγκαίο να γίνουν υποθέσεις και παραδοχές ώστε να καταστεί δυνατή η όσο αποτελεσματικότερη χρήση τους.

2.2.1 Μειονεκτήματα Δευτερογενών Δεδομένων

Παρά την σπουδαιότητα αλλά και την χρησιμότητα που παρουσιάζουν τα δευτερογενή δεδομένα στην διεκπεραίωση και συλλογή στοιχείων, εμφανίζουν τρία (3) σημαντικά προβλήματα :

- ❖ *Διαθεσιμότητα* : Για συγκεκριμένα προβλήματα είναι δυνατόν να μην υπάρχουν δευτερογενή δεδομένα
- ❖ *Ακρίβεια* : Ελλείψεις και μεθοδολογικές λεπτομέρειες που τις περισσότερες φορές δεν αναφέρονται καθόλου
- ❖ *Επάρκεια* : Μπορεί να υπάρχουν δευτερογενή δεδομένα τα οποία είναι διαθέσιμα και αρκετά ακριβή, αλλά να μην επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες του συγγραφέα ή ερευνητή ενός θέματος

2.2.2 Πηγές Δευτερογενών Δεδομένων

Οι πηγές των δευτερογενών δεδομένων, χαρακτηρίζονται ως *εσωτερικές* και *εξωτερικές*. Ως εσωτερικές αναφέρονται εκείνες οι οποίες

περιλαμβάνουν πληροφορίες και στοιχεία σχετικά με την επιβολή φόρων και τελών από μέρους του Ελληνικού κράτους και ως εξωτερικές χαρακτηρίζονται εκείνες που παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες και στοιχεία που έχουν δημοσιευθεί νωρίτερα σε διάφορες μελέτες ή παρέχονται επί πληρωμή από διάφορους οργανισμούς έρευνας, τις διάφορες κλαδικές μελέτες και δημοσιεύσεις Οργανισμών και Υπουργείων.

2.3 Ανάλυση Δεδομένων

Τα στοιχεία που συλλέγονται από τον φοιτητή παράγουν ποιοτικά δεδομένα, τα οποία αναλύονται και επεξεργάζονται από το άτομο αυτό. Οι απαντήσεις που προσφέρονται σε αυτόν και σε συνδυασμό με τις πηγές που ο ίδιος έχει επιλέξει για να τεκμηριώσει την έρευνα του, θα τον βοηθήσουν στην συνέχεια να εκτιμήσει σωστά τα γεγονότα και τις πηγές αυτές και να καταλήξει στα συμπεράσματα του.

3. Κεφάλαιο 3ο : Η Έννοια των Φόρων και Αντίστοιχες Κατηγορίες

3.1 Η Έννοια του φόρου

Ο θεσμός του φόρου ήταν γνωστός ήδη από την αρχαιότητα. Η σημασία του όμως ως πηγής δημοσίων εσόδων ήταν μικρή, συγκρινόμενη τουλάχιστον με την κυρίαρχη θέση που κατέχει, στη σύγχρονη εποχή, στις πηγές χρηματοδότησης των δημοσίων δαπανών. Στην αρχαιότητα οι κρατικές ανάγκες ήταν περιορισμένες αλλά και οι άλλες πηγές χρηματοδότησης (εκούσιες εισφορές, έσοδα από δημόσια κτήματα) κάλυπταν μεγάλο μέρος των κρατικών δαπανών, έτσι ώστε η σημασία των φόρων ως μέσου χρηματοδότησής τους να είναι υποβαθμισμένη.

Αντίθετα στη σύγχρονη εποχή το Κοινωνικό Κράτος έχει ιδιαίτερα αυξημένες δαπάνες, ενώ οι λοιπές πηγές χρηματοδότησης μπορούν να καλύψουν ένα μόνο μικρό μέρος των δαπανών αυτών. Επομένως, η μεταβίβαση αγοραστικής δύναμης από τον ιδιωτικό τομέα κρίνεται απαραίτητη και επιτυγχάνεται με αναγκαστικού χαρακτήρα μέσα, όπως η φορολογία. Ο κλασικός ορισμός της έννοιας του φόρου διατυπώθηκε από τον G. Jeze. Σύμφωνα με αυτόν, ο φόρος αποτελεί άμεση και οριστική παροχή των ιδιωτών προς τη δημόσια εξουσία, που είναι αναγκαία για την κάλυψη των δημοσίων βαρών. Ο ορισμός αυτός είναι αποδεκτός και από την ελληνική επιστήμη (Φινοκαλιώτης, 1999).

Από τον ορισμό που μόλις αναφέρθηκε είναι φανερό ότι τα στοιχεία που συνθέτουν την έννοια του φόρου είναι :

α) ο χαρακτήρας του ως άμεσης χρηματικής παροχής του ιδιώτη προς το κράτος

β) το υποχρεωτικό της παροχής

γ) ο οριστικός χαρακτήρας της παροχής

δ) η “μονομέρεια” της παροχής, δηλαδή η έλλειψη ειδικού ανταλλάγματος από την πλευρά του Κράτους προς τον ιδιώτη

ε) οι λειτουργίες του. Αυτές αποτελούν την κάλυψη δαπανών αλλά και την επιδίωξη επίτευξης άλλων οικονομικών και κοινωνικών στόχων του σύγχρονου Κοινωνικού Κράτους

3.2 Τα είδη των φόρων στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, όπως και γενικότερα στο σύνολο των χωρών της διεθνούς κοινότητας, επικρατεί το σύστημα της πολλαπλής φορολογίας, της επιβολής δηλαδή περισσοτέρων του ενός φόρου, επειδή με αυτό τον τρόπο εξυπηρετούνται καλύτερα οι σκοποί του φόρου. (Φινοκαλιώτης, 1999). Οι ποικίλοι φόροι που επιβάλλονται μπορούν να διακριθούν :

α) ως προς τη μέθοδο προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης, σε φόρους επί της αξίας και ειδικευμένους φόρους.

Φόροι επί της αξίας είναι εκείνοι που επιβάλλονται επί της αξίας του αντικειμένου της φορολογίας, αποτιμούμενου σε χρηματικές μονάδες (π.χ φόρος εισοδήματος, κληρονομιών κ.α), ενώ ειδικευμένοι φόροι είναι εκείνοι

που επιβάλλονται με βάση συγκεκριμένα στοιχεία του αντικειμένου, όπως όγκος, βάρος κ.α (π.χ φορολογία οينوπνεύματος, μπίρας κ.α).

β) ως προς το χαρακτήρα του φορολογικού συντελεστή, σε αναλογικούς και προοδευτικούς.

Αναλογικοί είναι οι φόροι των οποίων οι συντελεστές παραμένουν σταθεροί, ανεξάρτητα από το ύψος της φορολογητέας ύλης (π.χ φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων), ενώ προοδευτικοί είναι οι φόροι των οποίων ο συντελεστής αυξάνει στο μέτρο που αυξάνει και η φορολογητέα ύλη (π.χ φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων, δωρεών). Επίσης, υπάρχουν και οι πάγιοι φόροι, στους οποίους το ποσό φόρου είναι σταθερό, ανεξαρτήτου του μεγέθους της φορολογητέας ύλης.

γ) ως προς τη φορολογική τους βάση, δηλαδή το οικονομικό μέγεθος επί του οποίου υπολογίζεται ο φόρος σε αναφορά και προς το πρόσωπο του φορολογούμενου, σε άμεσους και έμμεσους. (Θεοχαρόπουλος, 1981)

Οι άμεσοι φόροι είναι ονομαστικοί, δηλαδή αναφέρονται σε ορισμένα πρόσωπα και επιβάλλονται στο παραγόμενο εισόδημα ή την περιουσία του φορολογούμενου. Τέτοιοι φόροι είναι ο φόρος εισοδήματος, ο φόρος κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών, ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων, ο φόρος ακίνητης περιουσίας κ.λ.π. Οι έμμεσοι φόροι είναι πραγματικοί, δηλαδή επιβάλλονται στο δαπανούμενο εισόδημα και εισπράττονται όχι ονομαστικά αλλά με την ευκαιρία πραγματοποίησης ορισμένων γεγονότων ή συναλλαγών. Τέτοιοι φόροι είναι ο ΦΠΑ, οι φόροι κατανάλωσης, οι δασμοί κ.λ.π.

δ) ως προς το είδος της φορολογητέας ύλης, σε φόρους εισοδήματος, φόρους περιουσίας και φόρους κατανάλωσης.

3.3 Ο φόρος εισοδήματος

Ο φόρος εισοδήματος είναι ο φόρος που επιβάλλεται στο εισόδημα που αποκτούν σε ορισμένη χρονική περίοδο τα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα. Η επιβολή φόρου στο εισόδημα δικαιολογείται από το γεγονός ότι το εισόδημα αποτελεί προσδιοριστικό παράγοντα της οικονομικής δύναμης των φορολογουμένων, απεικονίζοντας την αγοραστική δύναμή τους. Συγχρόνως η φορολογία συνιστά ισχυρό μέσο άσκησης κοινωνικής (καταπολέμηση της ανισοκατανομής του πλούτου) και οικονομικής πολιτικής (σταθεροποίηση και ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας). Τέλος, η επιβολή του φόρου αυτού υλοποιεί την αρχή της φορολογικής δικαιοσύνης, ενόψει του ότι κατανέμει το φορολογικό βάρος με βάση αφενός μεν την οικονομική δύναμη κάθε φορολογούμενου και αφετέρου την προσωπική του κατάσταση. Ο φόρος εισοδήματος διακρίνεται στο φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων και στο φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων. (Φινοκαλιώτης, 1999)

3.4 Ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων

Ο φόρος αυτός επιβάλλεται στο εισόδημα που αποκτούν τα φυσικά πρόσωπα σε ορισμένη χρονική περίοδο, συνήθως ένα έτος. Με εξαίρεση την Αγγλία και τις Η.Π.Α. (όπου η φορολογία εισοδήματος είχε εισαχθεί από τα τέλη του 18^{ου} και τις αρχές του 19^{ου} αιώνα), στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες επιβλήθηκε, κυρίως, από τα τέλη του 19^{ου} και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στη χώρα μας είχε επιβληθεί με το ν.ΑΔ4Η'/1885

"εισφορά" στους μισθούς και τις συντάξεις. (Φινοκαλιώτης, 1999) Ανάλογα με τον τρόπο υπολογισμού του φόρου σε σχέση με τις πηγές εισοδήματος τα συστήματα που έχουν τύχει εφαρμογής διεθνώς είναι :

α) Σύστημα αναλυτικού φόρου επί του εισοδήματος, όταν φορολογείται το εισόδημα από κάθε πηγή χωριστά (από μισθούς, ενοίκια κλπ.).

β) Σύστημα ενιαίου φόρου επί εισοδήματος, που επιβάλλεται στο σύνολο του εισοδήματος από όλες τις πηγές. Το σύστημα αυτό, εφαρμόζεται στη χώρα μας από το έτος 1955. Ειδικότερα, το ν.δ.3323/55 (άρθρ.1) προέβλεπε ότι φορολογητέο είναι το συνολικό εισόδημα που προέρχεται από τις πηγές που καθορίζονται στο νόμο.

γ) Μικτό σύστημα, που συνδυάζει τα στοιχεία των δύο προηγούμενων συστημάτων. Έτσι ο φόρος επιβάλλεται καταρχήν χωριστά στο εισόδημα από κάθε πηγή, στη συνέχεια όμως και εφόσον το άθροισμα των επιμέρους εισοδημάτων υπερβαίνει ορισμένο ποσό, επιβάλλεται πρόσθετη φορολογία στο ποσό αυτό. Το σύστημα αυτό, καθιερώθηκε και στη χώρα μας το 1918 με το νόμο 1640 "περί φορολογίας των καθαρών προσόδων". Ο νόμος αυτός προέβλεπε επτά κατηγορίες εισοδημάτων (από οικοδομές, εκμίσθωση γαιών, κινητές αξίες, κλπ.), που αντιστοιχούσαν στις πηγές που προβλέπει και η ισχύουσα νομοθεσία, κάθε μια από τις οποίες φορολογούνταν χωριστά. Σε περίπτωση όμως που το σύνολο των εισοδημάτων υπερέβαινε το ποσό που καθοριζόταν στο νόμο, το επιπλέον αυτό ποσό υπόκειντο σε συμπληρωματικό φόρο.

Το σύστημα αυτό με κάποιες τροποποιήσεις, ίσχυσε μέχρι το 1955, οπότε και εισήχθη το σύστημα του ενιαίου φόρου (ν.δ. 3323/1955). Το νομοθέτημα αυτό, που αποτέλεσε σημαντικό σταθμό στη φορολογική μας νομοθεσία, συμπληρώθηκε μεταγενέστερα με το νομοθέτημα ν.δ 3843/58. Τα δύο αυτά νομοθετήματα, αποτελούν τον κορμό του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Ν.2238/1994), με τον οποίο κωδικοποιήθηκε σε ενιαίο κείμενο η νομοθεσία της φορολογίας εισοδήματος. (Δ. Αντωνόπουλος & Η. Κατούδης,2008). Η φορολόγηση των εισοδημάτων που απέκτησαν οι φορολογούμενοι εντός της χρήσεως 2008 (οικονομικού έτους 2009) και μόνο, γίνεται με βάση τις ακόλουθες κατά περίπτωση κλίμακες: (www.taxheaven.gr)

<i>Κλίμακα φορολογίας Εισοδήματος 2009</i>				
<i>(α) ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΙΣΘΩΤΩΝ - ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ</i>				
<i>Κλιμάκιο Εισοδήματος</i>	<i>Φορολ. συντελεστής %</i>	<i>Φόρος κλιμακίου</i>	<i>Σύνολο</i>	
<i>(ευρώ)</i>		<i>(ευρώ)</i>	<i>Εισοδήματος</i>	<i>Φόρου</i>
			<i>(ευρώ)</i>	<i>(ευρώ)</i>
<i>12.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>12.000</i>	<i>0</i>
<i>18.000</i>	<i>25</i>	<i>4.500</i>	<i>30.000</i>	<i>4.500</i>
<i>45.000</i>	<i>35</i>	<i>15.750</i>	<i>75.000</i>	<i>20.250</i>
<i>Ανω 75.000</i>	<i>40</i>			

Η κλίμακα (α) εφαρμόζεται με την προϋπόθεση ότι το εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες υπερβαίνει το ποσοστό του πενήντα τοις εκατό (50%) του συνολικού δηλούμενου εισοδήματος που φορολογείται με τις γενικές διατάξεις. Ο ενδιάμεσος φορολογικός συντελεστής 25% των κλιμάκων αυτών μειώνεται σταδιακά κατά μία ποσοστιαία μονάδα κάθε έτος, από το έτος 2010 μέχρι και το έτος 2014. Το έτος 2014 ο ενδιάμεσος φορολογικός συντελεστής θα ανέρχεται σε 20%. Η κλίμακα (α) εφαρμόζεται και στις ατομικές εμπορικές επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε οικισμούς με πληθυσμό, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, κάτω από χίλιους (1.000) κατοίκους, εκτός αν οι οικισμοί αυτοί έχουν χαρακτηρισθεί τουριστικοί τόποι. (www.taxheaven.gr)

<i>β) ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΗ ΜΙΣΘΩΤΩΝ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΧΩΡΙΣ ΤΕΚΝΑ</i>				
<i>Κλιμάκιο Εισοδήματος</i>	<i>Φορολ. συντελεστής %</i>	<i>Φόρος κλιμακίου</i>	<i>Σύνολο</i>	
<i>(ευρώ)</i>		<i>(ευρώ)</i>	<i>Εισοδήματος</i>	<i>Φόρου</i>
			<i>(ευρώ)</i>	<i>(ευρώ)</i>
<i>10.500</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>10.500</i>	<i>0</i>
<i>1.500</i>	<i>15</i>	<i>225</i>	<i>12.000</i>	<i>225</i>
<i>18.000</i>	<i>25</i>	<i>4.500</i>	<i>30.000</i>	<i>4.725</i>
<i>45.000</i>	<i>35</i>	<i>15.750</i>	<i>75.000</i>	<i>20.475</i>
<i>Ανω των 75.000</i>	<i>40</i>			

Το αφορολόγητο ποσό του πρώτου κλιμακίου της κλίμακας (α) αυξάνεται κατά χίλια (1.000) ευρώ εάν ο φορολογούμενος έχει ένα τέκνο που

τον βαρύνει, κατά δύο χιλιάδες (2.000) ευρώ εάν έχει δύο τέκνα που τον βαρύνουν, κατά δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ εάν έχει τρία τέκνα που τον βαρύνουν και κατά χίλια (1.000) ευρώ για καθένα τέκνο πάνω από τα τρία. Τα ανωτέρω αφορολόγητα ποσά ισχύουν και για τους φορολογούμενους, που ο φόρος υπολογίζεται με την κλίμακα (β) χωρίς την εφαρμογή του φορολογικού συντελεστή δέκα τοις εκατό (10%) στο πρώτο κλιμάκιο εισοδήματος της κλίμακας αυτής. Το ποσό με το οποίο προσαυξάνεται το αφορολόγητο ποσό του πρώτου κλιμακίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου, μειώνει το ποσό του δεύτερου κλιμακίου και εάν αυτό δεν επαρκεί, το ποσό του τρίτου κλιμακίου. Εάν ο ένας σύζυγος δεν έχει εισόδημα ή αυτό που έχει είναι μικρότερο από το αφορολόγητο ποσό του πρώτου κλιμακίου της κλίμακας, το αφορολόγητο ποσό που αφορά τα τέκνα ή η διαφορά που προκύπτει και μέχρι το αφορολόγητο ποσό που αφορά τα τέκνα προστίθεται στο αφορολόγητο ποσό του άλλου συζύγου.

Για τους φορολογούμενους του προτελευταίου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 9 του ΚΦΕ (ν.2238/1994) , τα αφορολόγητα ποσά για τα δύο πρώτα τέκνα του πρώτου εδαφίου μειώνουν το πρώτο κλιμάκιο εισοδήματος της κλίμακας (β). Όταν το εισόδημα του φορολογούμενου, που φορολογείται με την κλίμακα (β), είναι μικρότερο από τις μειώσεις λόγω τέκνων, η διαφορά αυτή, κατά περίπτωση, προσαυξάνει το αφορολόγητο ποσό του πρώτου κλιμακίου της κλίμακας (α) ή μειώνει το πρώτο κλιμάκιο εισοδήματος της κλίμακας (β) του άλλου συζύγου (www.taxheaven.gr).

<i>Κλίμακα φορολογίας Εισοδήματος 2010</i>				
<i>(α) ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΙΣΘΩΤΩΝ - ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ</i>				
<i>Κλιμάκιο Εισοδήματος</i>	<i>Φορολ. συντελεστής %</i>	<i>Φόρος κλιμακίου</i>	<i>Σύνολο</i>	
<i>(ευρώ)</i>		<i>(ευρώ)</i>	<i>Εισοδήματος</i>	<i>Φόρου</i>
			<i>(ευρώ)</i>	<i>(ευρώ)</i>
<i>12.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>12.000</i>	<i>0</i>
<i>18.000</i>	<i>24</i>	<i>4.500</i>	<i>30.000</i>	<i>4.320</i>
<i>45.000</i>	<i>35</i>	<i>15.750</i>	<i>75.000</i>	<i>20.070</i>
<i>Ανω 75.000</i>	<i>40</i>			
<i>β) ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΗ ΜΙΣΘΩΤΩΝ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΧΩΡΙΣ ΤΕΚΝΑ</i>				
<i>Κλιμάκιο Εισοδήματος</i>	<i>Φορολ. συντελεστής %</i>	<i>Φόρος κλιμακίου</i>	<i>Σύνολο</i>	
<i>(ευρώ)</i>		<i>(ευρώ)</i>	<i>Εισοδήματος</i>	<i>Φόρου</i>
			<i>(ευρώ)</i>	<i>(ευρώ)</i>
<i>10.500</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>10.500</i>	<i>0</i>
<i>1.500</i>	<i>15</i>	<i>225</i>	<i>12.000</i>	<i>225</i>
<i>18.000</i>	<i>24</i>	<i>4.500</i>	<i>30.000</i>	<i>4.545</i>
<i>45.000</i>	<i>35</i>	<i>15.750</i>	<i>75.000</i>	<i>20.295</i>
<i>Ανω των 75.000</i>	<i>40</i>			

Σε ακολουθία των παραπάνω μπορούμε να παραθέσουμε ένα απλό και σύντομο παράδειγμα φορολογίας ενός μέσου φορολογούμενου σύμφωνα με τα ισχύοντα μέτρα και διατάξεις και σύμφωνα με τους κανονισμούς και τις οδηγίες συμπλήρωσης του εντύπου **E1** για την δήλωση φορολογίας του εισοδήματος (σύμφωνα με τους πίνακες του 2009.

Ως παράδειγμα παίρνουμε λοιπόν ένα μισθωτό με τα εξής στοιχεία:

- 1) οικογενειακή κατάσταση : έγγαμος με δύο τέκνα
- 2) κάτοικος : Ελλάδας,
- 3) εργασιακή κατάσταση : μισθωτός ιδιωτικού τομέα,
- 4) άθροισμα από καθαρούς μισθούς (κωδ: 301 Πίνακας 4) **23.500,00 €**
- 5) ποσά δαπανών που εκπίπτουν από το συνολικό εισόδημα ή φόρο (Πίνακας 7) **1.050,00 €** για δαπάνες περίθαλψης (κωδ: 051) + **1.300,00 €** για ιδιωτική ασφάλιση (κωδ: 073) + **1.590,00 €** για έξοδα φροντιστηρίων και των 2 παιδιών (τα οποία αναφέρονται χωριστά για κάθε παιδί στους κωδ: 081, 082)
- 6) φόρος που παρακρατήθηκε στους μισθούς (κωδ: 315 Πίνακας 8) **2.831,87 €**

Συνέπεια των παραπάνω στοιχείων για την εκκαθάριση έχουμε :

- φόρος που αναλογεί στους μισθούς (κωδ: 313 πίνακας 8) **2.875,00 €**
- συνολικό δηλωθέν εισόδημα : **23.500,00 €**
- εκπτώσεις εισοδήματος: **2.250,00 €**
- φορολογητέο εισόδημα: **21.250,00 €**

- φόρος κλίμακας: **1.812,50 €**
- εκπτώσεις - μειώσεις φόρου (που προκύπτουν από ποσοστό 20 % του συνόλου των κωδ: 081, 082) **318,00 €**
- φόρος που αναλογεί (φόρος κλίμακας – εκπτώσεις) **1.494,50 €**
- φόρος που παρακρατήθηκε (κωδ: 315)
- ποσοστιαία μείωση επιστροφής φόρου που αναλογεί : **20,71 €**
- ποσό κυρίου φόρου **- 1.359,78 €**

3.5 Ο φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων

Στη φορολογία εισοδήματος υπόκεινται και τα νομικά πρόσωπα ενόψει του ότι αποκτούν εισόδημα που διακρίνεται σαφώς από εκείνο των φυσικών προσώπων που τα απαρτίζουν. (Δ. Αντωνόπουλος & Η. Κατούδης, 2008). Σχετικά με τη φορολογική αντιμετώπιση των εταιριών, το πρόβλημα που τίθεται είναι αν θα πρέπει να αντιμετωπιστούν όλες οι μορφές εταιριών όμοια ή θα πρέπει να υπάρξει διαφοροποίηση μεταξύ των προσωπικών και των κεφαλαιουχικών εταιριών. Έχει υποστηριχθεί ότι οι προσωπικές εταιρίες δεν θα έπρεπε να φορολογούνται για το εισόδημα που απέκτησαν. Ο φόρος θα έπρεπε να επιβάλλεται στους εταίρους και μάλιστα για το εισόδημα που αναλογεί στον καθένα απ' αυτούς. (Φινοκαλιώτης, 1999)

Η υπαγωγή των προσωπικών εταιριών στο φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων με την έννοια της επιβολής φόρου στο εισόδημα που απέκτησαν τα φυσικά πρόσωπα από την εταιρία θα πρέπει να αποδοθεί στο προσωπικό στοιχείο που κυριαρχεί στις εταιρίες αυτές, σε αντίθεση με τις

ανώνυμες εταιρίες που προέχει το κεφαλαιουχικό στοιχείο. Συνεπώς, κατά την ίδια άποψη, οι ανώνυμες εταιρίες πρέπει να αποτελούν υποκείμενα ιδίου φόρου.

Σήμερα, τα νομικά πρόσωπα, ανάλογα με την εταιρική τους μορφή (προσωπικές – κεφαλαιουχικές εταιρείες), φορολογούνται σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα : (www.taxheaven.gr).

- *Ημεδαπές Ε.Π.Ε., δημόσιες, δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις, συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών, αλλοδαπές επιχειρήσεις που λειτουργούν με οποιονδήποτε τύπο εταιρίας και αλλοδαποί οργανισμοί που αποβλέπουν στην απόκτηση οικονομικών ωφελημάτων, καθώς και τα αλλοδαπά νομικά πρόσωπα που έχουν στην κυριότητά τους ακίνητο στην Ελλάδα, ανεξάρτητα αν προκύπτει ή όχι εισόδημα από αυτό. Ο φόρος για τα εισοδήματα της χρήσης 2009 καθορίζεται σε 25%*
- *ΟΕ - ΕΕ - Κοινωνίες . Ο φόρος για τα εισοδήματα της χρήσης 2009 (1-1 εως 31/12) καθορίζεται σε 20% (Άρθρο 3 Νόμου 3296/2004)*
- *Κοινοπραξίες 25%*
- *Για όλες τις ημεδαπές Α.Ε. Ο φόρος για τα εισοδήματα της χρήσης 2009 καθορίζεται σε 25% (Άρθρο 3 Νόμου 3296/2004)*

3.6 Οι φόροι περιουσίας

Ως φόροι περιουσίας χαρακτηρίζονται οι φόροι που επιβάλλονται στην κατοχή ή τη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων. Από τον ορισμό αυτό προκύπτει ότι οι φόροι περιουσίας διακρίνονται α) στους φόρους κατοχής και β) στους φόρους μεταβίβασης περιουσίας. (Φινοκαλιώτης, 1999). Οι φόροι κατοχής της περιουσίας είναι δυνατό να προβλέπονται είτε ως τακτικοί είτε ως έκτακτοι.

Α) Τακτικοί είναι οι φόροι που επιβάλλονται περιοδικά στην κατεχόμενη από τον φορολογούμενο περιουσία. Λόγω της περιοδικότητάς τους κρίνεται επιβεβλημένη η θέσπιση αναλογικών κυρίως και μάλιστα χαμηλών φορολογικών συντελεστών, έτσι ώστε οι φόροι να καλύπτονται από το εισόδημα της περιουσίας και να αποφεύγεται η μείωσή της.

Η επιβολή των φόρων αυτών, ενόψει και του φόρου εισοδήματος που επιβαρύνει τα τυχόν προκύπτοντα εισοδήματα, δικαιολογείται εκ του ότι η κατοχή περιουσίας οπωσδήποτε αποτελεί δείκτη της φοροδοτικής ικανότητας του ατόμου. Στη χώρα μας επιβλήθηκε με το ν. 11/1975 η φορολογία της ακίνητης περιουσίας, που όμως καταργήθηκε με το ν. 1078/1980. Στη συνέχεια με το ν. 1249/1982 επιβλήθηκε εκ νέου φόρος στην ακίνητη περιουσία (ΦΑΠ). Στη συνέχεια ο ΦΑΠ αντικαταστάθηκε από το Τέλος Ακίνητης Περιουσίας (ΤΑΠ) που αποτελεί δημοτικό φόρο. Ήδη παράλληλα με τον ΤΑΠ επιβάλλεται εκ νέου και ο Φόρος (μεγάλης) Ακίνητης Περιουσίας. (ν. 2459/97).

Το Ενιαίο Τέλος Ακινήτων θεσπίστηκε με τον Ν.3634/2008. Συγκεκριμένα με τις διατάξεις των άρθρων 5-21 ορίστηκε η επιβολή ενιαίου τέλους στην ακίνητη περιουσία (Ε.Τ.ΑΚ.) των φυσικών και νομικών προσώπων, από την 1η Ιανουαρίου 2008, το οποίο αντικατέστησε τον Φόρο (Μεγάλης) Ακίνητης Περιουσίας.(Κράτσης, 2008). Στην έννοια του όρου ακίνητη περιουσία για την εφαρμογή του νόμου αυτού περιλαμβάνονται :

α) το δικαίωμα της πλήρους ή ψιλής κυριότητας ή επικαρπίας επί ακινήτων. Ακίνητα θεωρούνται αυτά που χαρακτηρίζονται έτσι σύμφωνα με τα άρθρα 948 και 953 του Αστικού Κώδικα

β) η παραχώρηση του δικαιώματος αποκλειστικής χρήσης σε κοινόκτητο τμήμα υπογείου, πυλωτής, δώματος ή ακάλυπτου χώρου οικοδομής, που χρησιμοποιείται ως θέση στάθμευσης, βοηθητικός χώρος και κολυμβητική δεξαμενή. Η ακίνητη περιουσία κάθε προσώπου φορολογείται χωριστά.

Η αξία της ακίνητης περιουσίας των φυσικών προσώπων, όπως αυτή διαμορφώνεται μετά την αφαίρεση της αξίας της κύριας κατοικίας που προσδιορίζεται στο άρθρο 9, φορολογείται με συντελεστή ένα τοις χιλίοις (1‰). Το τέλος που αναλογεί στη συνολική αξία των κτισμάτων που υπόκεινται σε φορολογία, δεν μπορεί να είναι μικρότερο από ένα (1) ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο, με εξαίρεση τα ημιτελή κτίσματα, τους βοηθητικούς χώρους, τα γεωργικά και κτηνοτροφικά κτήρια και τα κτίσματα που βρίσκονται σε δημοτικά ή κοινοτικά διαμερίσματα, με πληθυσμό, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή κάτω των χιλίων (1.000) κατοίκων.

Σύμφωνα με τον νόμο 3634/2008, από το έτος 2009 και για τα επόμενα έτη, απαλλάσσεται από το Ενιαίο Τέλος Ακινήτων (Ε.Τ.ΑΚ.), η κύρια κατοικία μέχρι 200 τ.μ., της οποίας η αξία δεν υπερβαίνει το ποσό των 300.000 ευρώ. Εάν η το εμβαδόν της κατοικίας υπερβαίνει τα 200 τ.μ ή την αξία των 300.000 ευρώ, υπόκειται στο τέλος το υπερβάλλον ποσό.

Η αξία των ακινήτων των νομικών προσώπων φορολογείται με συντελεστή έξι τοις χιλίοις (6%). Η αξία των ακινήτων των ημεδαπών και των αλλοδαπών, με τον όρο της αμοιβαιότητας, νομικών προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που επιδιώκουν αποδεδειγμένα σκοπούς κοινωφελείς, θρησκευτικούς, φιλανθρωπικούς και εκπαιδευτικούς, φορολογείται με συντελεστή τρία τοις χιλίοις (3%).

Β) Έκτακτοι φόροι επί της κατοχής της περιουσίας επιβάλλονται σε ορισμένες έκτακτες περιπτώσεις και ιδίως σε περιόδους πολέμου ή και μετά απ' αυτόν με στόχο την εξεύρεση των αναγκαίων πόρων για την κάλυψη των αυξημένων αναγκών του κράτους. Έκτακτος φόρος περιουσίας στη χώρα μας επιβλήθηκε μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, με στόχο την κάλυψη των αυξημένων δαπανών για την περίθαλψη και αποκατάσταση των προσφύγων.(Φινοκαλιώτης, 1999)

3.7 Οι φόροι μεταβίβασης της περιουσίας

Οι φόροι αυτοί, επιβάλλονται κατά την μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων και ειδικότερα είτε αυτά μεταβιβάζονται "αιτία θανάτου", είτε αυτά μεταβιβάζονται "εν ζωή". Στην τελευταία αυτή περίπτωση γίνεται περαιτέρω

διάκριση σε μεταβίβαση περιουσίας εκ χαριστικής αιτίας και μεταβίβαση περιουσίας εξ επαχθούς αιτίας.

i) Οι φόροι μεταβίβασης περιουσίας εκ χαριστικής αιτίας

Οι φόροι μεταβίβασης περιουσίας εκ χαριστικής αιτίας διακρίνονται σε φόρο κληρονομίας, φόρο δωρεών και φόρο γονικής παροχής. Ο φόρος κληρονομιών επιβάλλεται κατά τη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων "αιτία θανάτου", βαρύνει δε τους κληρονόμους και κληροδόχους. Η φορολογία αυτή (όπως και η φορολογία των δωρεών και προικίων) καθιερώθηκε στην χώρα μας το 1880. Δικαιολογητική βάση της φορολογίας αυτής αποτελεί η αύξηση της φοροδοτικής ικανότητας του κληρονόμου ή κληροδόχου συνεπεία της μεταβίβασης σ' αυτόν της κληρονομικής μερίδας.

Η αύξηση της φοροδοτικής ικανότητας αποτελεί συνάρτηση του ύψους της καθαρά μεταβιβαζόμενης περιουσίας. Συγχρόνως όμως η αύξηση της φοροδοτικής ικανότητας συναρτάται με το βαθμό συγγένειας που συνδέει τον κληρονομούμενο με τον κληρονόμο. Για το λόγο αυτό οι περισσότερες φορολογικές νομοθεσίες προβλέπουν διαφοροποιήσεις σε σχέση με την φορολογική υποχρέωση των δικαιούχων και ειδικότερα θεσπίζουν διαφορετικά αφορολόγητα ποσά αλλά και διαφορετικές κλίμακες αναλόγως του βαθμού συγγενείας. Έτσι η φορολογική οφειλή είναι μικρότερη όσο εγγύτερη είναι η συγγένεια. (Φινοκαλιώτης, 1999)

Ο φόρος δωρεών επιβάλλεται επί οριστικής μεταβιβάσεως περιουσίας εν ζωή εκ χαριστικής αιτίας. Ο φορολογικός νομοθέτης αντιμετωπίζει την δωρεά όπως και την κληρονομία, ενόψει του ότι τα γενικά χαρακτηριστικά και

στις δύο περιπτώσεις είναι όμοια (μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων άνευ ανταλλάγματος) αλλά και για να αποφύγει καταστρατηγήσεις του νόμου, που θα ήταν δυνατές σε περίπτωση διαφορετικής αντιμετώπισης των δύο αυτών γενεσιουργών της φορολογικής οφειλής γεγονότων. Για το λόγο αυτό, τόσο η φορολογική βάση όσο και τα αφορολόγητα ποσά και οι φορολογικοί συντελεστές υπολογίζονται στο φόρο δωρεών, όπως και στη φορολογία κληρονομιών (διαφορετικά αφορολόγητα ποσά, και διαφορετικές κλίμακες φορολογικών συντελεστών για κάθε: κατηγορία συγγενικής σχέσης μεταξύ δωρητών και των δωρεοδόχων).

Ο φόρος γονικής παροχής επιβάλλεται επί της αξίας των περιουσιακών στοιχείων που μεταβιβάζονται από τους γονείς στα τέκνα ως γονική παροχή (σύμφωνα με το άρθρο 1509 ΑΚ), ως παροχή δηλ. που σκοπός της είναι η - δημιουργία ή η διατήρηση οικονομικής ή οικογενειακής αυτοτέλειας είτε στην έναρξη ή την εξακολούθηση επαγγέλματος. Η μεταβίβαση αυτή αν και είναι μια ειδικότερη μορφή δωρεάς τυγχάνει ευνοϊκότερης μεταχείρισης.

Ο νόμος 3634/2008 επέφερε σημαντικές αλλαγές στην φορολογία κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών όπως αυτοί ίσχυαν σύμφωνα με το νόμο 2961/2001 μέχρι σήμερα, ως κάτωθι: (www.taxheaven.gr)

1. Οι δικαιούχοι της κτήσης, ανάλογα με τη συγγενική τους σχέση προς τον κληρονομούμενο, κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες Α', Β' και Γ'. Στην Α' κατηγορία υπάγονται: α) ο σύζυγος του κληρονομούμενου, β) οι κατιόντες πρώτου βαθμού (τέκνα από νόμιμο γάμο, τέκνα χωρίς γάμο έναντι της μητέρας, αναγνωρισθέντα εκούσια ή δικαστικά έναντι του πατέρα, νομιμοποιηθέντα με επιγενόμενο γάμο ή δικαστικά έναντι και των δύο γονέων),

γ) οι κατιόντες εξ αίματος δεύτερου βαθμού και δ) οι ανιόντες εξ αίματος πρώτου βαθμού. Στη Β' κατηγορία υπάγονται: α) οι κατιόντες τρίτου και επόμενων βαθμών, β) οι ανιόντες δεύτερου και επόμενων βαθμών, γ) εκούσια ή δικαστικά αναγνωρισθέντα τέκνα έναντι των ανιόντων του πατέρα που τα αναγνώρισε, δ) κατιόντες του αναγνωρισθέντος έναντι του αναγνωρίσαντος και των ανιόντων αυτού, ε) οι αδελφοί (αμφιθαλείς ή ετεροθαλείς), στ) οι συγγενείς εξ αίματος τρίτου βαθμού εκ πλαγίου, ζ) οι πατριοί και οι μητριές, η) τα τέκνα από προηγούμενο γάμο του συζύγου, θ) τα τέκνα εξ αγχιστείας (γαμπροί - νύφες) και ι) οι ανιόντες εξ αγχιστείας (πεθεροί - πεθερές). Στη Γ' κατηγορία υπάγεται οποιοσδήποτε άλλος εξ αίματος ή εξ αγχιστείας συγγενής του κληρονομούμενου ή εξωτικός.

2. Η αιτία θανάτου κτήση ακινήτων ή εμπράγματων δικαιωμάτων επί ακινήτων από κληρονόμους που υπάγονται στην Α' και Β' κατηγορία υπόκειται σε φόρο, ο οποίος υπολογίζεται αυτοτελώς με συντελεστή ένα τοις εκατό (1%), μετά την αφαίρεση αξίας ενενήντα πέντε χιλιάδων (95.000) ευρώ, προκειμένου για κληρονόμους που υπάγονται στην Α' κατηγορία, και είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ, προκειμένου για κληρονόμους που υπάγονται στη Β' κατηγορία. Τα ποσά του προηγούμενου εδαφίου αφαιρούνται κατ' αρχήν από την αξία των κληρονομαίων ακινήτων και, στην περίπτωση που η αξία των ακινήτων υπολείπεται των ποσών αυτών, αφαιρούνται κατά σειρά από την αξία των περιουσιακών στοιχείων των επόμενων παραγράφων 3 και 4.

3. Η αιτία θανάτου κτήση εισηγμένων στο χρηματιστήριο μετοχών, ομολογιών, ιδρυτικών και λοιπών γενικά τίτλων των εμπορικών εταιρειών, δημοσίων χρεογράφων ή άλλων τέτοιας φύσης αξιών υπόκειται σε φόρο, ο

οποίος υπολογίζεται αυτοτελώς με συντελεστή έξι δέκατα τοις εκατό (0,6%), προκειμένου για κληρονόμους που υπάγονται στην Α΄ κατηγορία, και με συντελεστή ένα και δύο δέκατα τοις εκατό (1,2%), προκειμένου για κληρονόμους που υπάγονται στη Β΄ κατηγορία. Η αιτία θανάτου κτήση μη εισηγμένων στο χρηματιστήριο μετοχών και λοιπών τίτλων κινητών αξιών, εταιρικών μερίδων ή μεριδίων, ποσοστών συμμετοχής σε κοινωνία αστικού δικαίου, που ασκεί επιχείρηση ή επάγγελμα, και συνεταιριστικών μερίδων υπόκειται σε φόρο αυτοτελώς με συντελεστή ένα και δύο δέκατα τοις εκατό (1,2%), προκειμένου για κληρονόμους που υπάγονται στην Α΄ κατηγορία, και με συντελεστή δύο και τέσσερα δέκατα τοις εκατό (2,4%), προκειμένου για κληρονόμους που υπάγονται στη Β΄ κατηγορία.

4. Η αιτία θανάτου κτήση των κάθε φύσεως περιουσιακών στοιχείων, εκτός από τα περιλαμβανόμενα στις προηγούμενες παραγράφους 2 και 3, από κληρονόμους που υπάγονται στην Α΄ και Β΄ κατηγορία υπόκειται σε φόρο αυτοτελώς με συντελεστή δέκα τοις εκατό (10%).

5. Όταν ο κληρονόμος ή κληροδόχος έχει αναπηρία κατά ποσοστό 67% και άνω, ο φόρος που αναλογεί κατά τις προηγούμενες παραγράφους μειώνεται κατά δύο χιλιάδες (2.000) ευρώ.

6. Αν στο ίδιο πρόσωπο συντρέχουν οι προϋποθέσεις μείωσης του φόρου, έκπτωσης και απαλλαγής, που προβλέπονται από τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου και των ενοτήτων Α και Γ του Αρθρου 26, οφείλεται ο μικρότερος φόρος που προκύπτει από την εφαρμογή των διατάξεων αυτών.

7. Η αιτία θανάτου κτήση των κάθε φύσεως περιουσιακών στοιχείων από κληρονόμους που υπάγονται στη Γ' κατηγορία υπόκειται σε φόρο ο οποίος υπολογίζεται για κάθε κληρονομική μερίδα ή κληροδοσία με βάση την εξής φορολογική κλίμακα :

<i>Κλιμάκια (σε ευρώ)</i>	<i>Συντελεστής κλιμακίου (%)</i>	<i>Φόρος Κλιμακίου (σε ευρώ)</i>	<i>Φορολογητέα περιουσία (σε ευρώ)</i>	<i>Φόρος που αναλογεί (σε ευρώ)</i>
6.000	---	---	6.000	---
66.000	20	13.200	72.000	13.200
195.000	30	58.500	267.000	71.700
Υπερβάλλον	40			

Η περιουσία που αποκτάται αιτία δωρεάς, υποβάλλεται σε φόρο, ο οποίος υπολογίζεται με βάση τις εξής ανά κατηγορία φορολογικές κλίμακες :

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Α'

<i>Κλιμάκια (σε ευρώ)</i>	<i>Συντελεστής κλιμακίου (%)</i>	<i>Φόρος Κλιμακίου (σε ευρώ)</i>	<i>Φορολογητέα περιουσία (σε ευρώ)</i>	<i>Φόρος που αναλογεί (σε ευρώ)</i>
95.000	---	---	95.000	---
25.000	5	1.250	120.000	1.250
145.000	10	14.500	265.000	15.750
Υπερβάλλον	20			

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Β΄

Κλιμάκια (σε ευρώ)	Συντελεστής κλιμακίου (%)	Φόρος Κλιμακίου (σε ευρώ)	Φορολογητέα περιουσία (σε ευρώ)	Φόρος που αναλογεί (σε ευρώ)
20.000	---	---	20.000	---
55.000	10	5.500	75.000	5.500
195.000	20	39.000	270.000	44.500
Υπερβάλλον	30			

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Γ΄

Κλιμάκια (σε ευρώ)	Συντελεστής κλιμακίου (%)	Φόρος Κλιμακίου (σε ευρώ)	Φορολογητέα περιουσία (σε ευρώ)	Φόρος που αναλογεί (σε ευρώ)
6.000	---	---	6.000	---
66.000	20	13.200	72.000	13.200
195.000	30	58.500	267.000	71.700
Υπερβάλλον	40			

Όταν ο δωρεοδόχος έχει αναπηρία κατά ποσοστό 67% και άνω, ο φόρος που αναλογεί στη μέχρι εκατόν εξήντα πέντε χιλιάδων (165.000) ευρώ

αξία της δωρεάς μειώνεται κατά ποσοστό 60%. Από το φόρο δωρεάς που προκύπτει εκπίπτεται : α) Ο φόρος που αναλογεί στις προγενέστερες δωρεές, γονικές παροχές ή προίκες, και β) ο φόρος που αποδεδειγμένα καταβλήθηκε ή οριστικά και τελεσίδικα βεβαιώθηκε στην αλλοδαπή για τις δωρεές κινητών που έγιναν εκεί.

ii) Ο φόρος μεταβίβασης περιουσίας εξ επαχθούς αιτίας

Μεταξύ των φόρων που επιβάλλονται στην ακίνητη περιουσία στην Ελλάδα, σημαντική θέση κατέχει ο φόρος στη μεταβίβαση ακινήτων με αντάλλαγμα. Πρώτη φορά που επιβλήθηκε φόρος στη μεταβίβαση ακινήτων ήταν το έτος 1887 με το νόμο ΑΧΚΕ' της 31-12-1887, που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 4-1-1888. Στη συνέχεια, με το Ν.4225/1929 επιβλήθηκε ειδικός φόρος στα εμπράγματα δικαιώματα σε ακίνητα που μεταβιβάζονταν με αντάλλαγμα.

Ο φόρος που θεσπίστηκε με τις παραπάνω διατάξεις νόμου, αφού τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα πολλές φορές, ισχύει μέχρι σήμερα, κωδικοποιημένος σε ενιαίο κείμενο με τις διατάξεις του Αναγκαστικού Νόμου 1521/1950 «Περί Φόρου Μεταβιβάσεως Ακινήτων», ο οποίος κυρώθηκε, τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το Ν. 1587/1950 (ΦΕΚ 294/22-12-1950 τεύχος Α').

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 4 ο φόρος μεταβιβάσεως υπολογίζεται, με βάση τις διατάξεις της παραγράφου 11 του άρθρου 2 του Ν.2892/9-3-2001 (Φ.Ε.Κ.46Α1) από 9-3-2001, με ποσοστό 7%

για το μέχρι δέκα πέντε χιλιάδες (15.000,00) ευρώ ή 5.000.000 δραχμές τμήμα της φορολογητέας αξίας και με 9% για το πέραν αυτού.

Οι συντελεστές αυτοί, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του Ν.Δ. 3563/1956 «Περί των πόρων της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας» (ΦΕΚ 221/6-10-1956 Τ.Α'), όπως αντικαταστάθηκε από 9-3-2001 με το άρθρο 2 παρ.12 του Ν.2892/2001, προσαυξάνονται κατά δύο (2) μονάδες, όταν τα ακίνητα επί των οποίων μεταβιβάζεται εμπράγματο δικαίωμα, βρίσκονται στην περιοχή της τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας ή εντός σχεδίων πόλεων στις οποίες λειτουργεί ή τουλάχιστον έχει συσταθεί Πυροσβεστική Υπηρεσία και έτσι οι παραπάνω φορολογικοί συντελεστές διαμορφώνονται αντίστοιχα σε 9% και 11%. (Κράτησης, 2008)

Επίσης, στο φόρο μεταβίβασης ακινήτων που προκύπτει με τον παραπάνω τρόπο, επιβάλλεται και πρόσθετος φόρος υπέρ Δήμων και Κοινοτήτων, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 37 του Ν.Δ. 3033/1954 «Περί ρυθμίσεως δικαιωμάτων ενίων μετόχων του Ταμείου Αρωγής Αξιωματικών Χωροφυλακής εξελθόντων κατά την κατοχικήν περίοδον» (ΦΕΚ 258/14-10-1954 Τ.Α'), ο οποίος υπολογίζεται με συντελεστή τρία τοις εκατό (3%).

Οι παραπάνω φόροι υπέρ του Δημοσίου, των Δήμων και Κοινοτήτων και της Πυροσβεστικής με βάση τις διατάξεις του Ν.Δ.317/1969 «Περί απλουστεύσεως της διαδικασίας βεβαιώσεως και εισπράξεως των κατά την μεταβίβασιν ακινήτων επιβαλλομένων υπέρ του Δημοσίου και τρίτων φόρων» (ΦΕΚ 211/23-10-1969 Τ.Α'), θεωρούνται εφεξής ως έσοδο του Δημοσίου και βεβαιώνονται με ένα ποσό.

Ο φόρος που προκύπτει, όπως αναλύεται ανωτέρω, μειώνεται υπό προϋποθέσεις στο $\frac{1}{4}$, σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως σε περίπτωση αυτούσιας διανομής ακινήτων μεταξύ συγκυρίων, στη μεταβίβαση, κατά τη διάλυση ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρείας ή εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, της ακίνητης περιουσίας της στα μέλη της, κατά το λόγο της εταιρικής τους μερίδας κ.α. Επίσης, μειώνεται στο $\frac{1}{2}$ σε περιπτώσεις όπως η ανταλλαγή ακινήτων ίσης αξίας, η απαλλοτρίωση ακινήτων για δημόσια ωφέλεια κ.α.

Σύμφωνα με το Ν.3427/27.12.2005 (ΦΕΚ 312Α/2005), επί ακινήτου που αποκτάται με οποιαδήποτε αιτία μετά την 01.01.2006 και μετά τη κτήση αυτή μεταβιβάζεται περαιτέρω με επαχθή αιτία, επιβάλλεται φόρος αυτομάτου υπερτιμήματος (Φ.Α.Υ) στη διαφορά μεταξύ της τιμής κτήσης αυτού και της τιμής πώλησής του, ο οποίος βαρύνει τον πωλητή και τέλος συναλλαγής επί της αξίας του ακινήτου, το οποίο βαρύνει τον αγοραστή. (Κράτησης, 2008)

Ο φόρος αυτομάτου υπερτιμήματος ορίζεται σε ποσοστό 20% εάν η μεταβίβαση γίνει σε χρονικό διάστημα έως και 5 ετών από την κτήση του ακινήτου, 10% εάν η μεταβίβαση γίνει σε χρονικό διάστημα έως και 15 ετών από την κτήση του ακινήτου, 5% εάν η μεταβίβαση γίνει σε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 15 έως και 25 ετών από την κτήση του ακινήτου. Εάν η μεταβίβαση γίνει μετά την πάροδο 25 ετών από την κτήση του ακινήτου δεν επιβάλλεται φόρος αυτομάτου υπερτιμήματος. Το τέλος συναλλαγής ορίζεται σε ποσοστό 1% επί της αξίας του ακινήτου.

Από τον φόρο μεταβίβασης ακινήτων παρέχεται απαλλαγή, υπό προϋποθέσεις, για αγορά πρώτης κατοικίας και συγκεκριμένα για αγορά

κατοικία με εμβαδό έως 200 τ.μ ή οικοπέδου στο οποίο αντιστοιχεί κατοικία έως 200 τ.μ ανεξάρτητα από την αξία τους.

3.8 Οι φόροι κατανάλωσης

Οι φόροι κατανάλωσης επιβαρύνουν την δαπάνη των καταναλωτών για την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών. Ως φόροι επί της δαπάνης θεωρούνται οι έμμεσοι φόροι που επιβάλλονται στα προϊόντα που εισάγονται ή πωλούνται στην τιμή των οποίων ενσωματώνονται, και επιβαρύνουν τους αγοραστές των προϊόντων αυτών. Η επιβολή των φόρων αυτών δικαιολογείται από την ύπαρξη φοροδοτικής ικανότητας του αγοραστή που εκδηλώνει - έμμεσα βέβαια - η δαπάνη για την αγορά αγαθών και κυρίως μη βασικών ειδών. Κατ' αυτό τον τρόπο υποβάλλονται στο φόρο άτομα, το εισόδημα των οποίων, στο σύνολό του ή μέρος του για διάφορους λόγους, εκφεύγει του φόρου εισοδήματος. Υπέρ της επιβολής τους συνηγορεί και το γεγονός ότι είναι αρκετά αποδοτικοί, ενώ το φορολογικό βάρος γίνεται ελάχιστα αισθητό στους φορολογούμενους. (Φινοκαλιώτης, 1999)

Βασικό χαρακτηριστικό των φόρων αυτών είναι η δυνατότητα μετακύλισής τους, έτσι ώστε, ενώ σύμφωνα με το νόμο υποκείμενος στο φόρο είναι ο πωλητής, οι φόροι εντέλει βαρύνουν τους καταναλωτές. Διακρίσεις των φόρων κατανάλωσης είναι οι ακόλουθοι. Οι έμμεσοι φόροι δαπάνης διακρίνονται αναλόγως του αριθμού των αγαθών που επιβαρύνουν :

α) σε γενικούς φόρους δαπάνης εφόσον επιβαρύνουν όλα, καταρχήν, τα αγαθά και υπηρεσίες πλην των ρητώς εξαιρουμένων,

β) Σε ειδικός φόρους δαπάνης εφόσον επιβάλλονται σε ορισμένα μόνο αγαθά ή υπηρεσίες.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της πρώτης κατηγορίας αποτελεί ο Φόρος Κύκλου Εργασιών, και σήμερα ο ΦΠΑ. Στη δεύτερη κατηγορία υπάγονται οι φόροι που επιβάλλονται στα αλκοολούχα ποτά, στα πετρελαιοειδή, στα τσιγάρα κλπ.

3.9 Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ)

Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) είναι ένας γενικός έμμεσος φόρος που επιβαρύνει την τελική κατανάλωση. Εφαρμόζεται στο εσωτερικό της χώρας με εξαίρεση την περιοχή του Αγίου Όρους και επιβαρύνει όλες τις πράξεις παράδοσης αγαθών και παροχής υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του. (Ρουσάκη, 2006). Από το φόρο αυτό εξαιρούνται ορισμένες πράξεις, οι οποίες, είτε απαλλάσσονται από το φόρο και κατονομάζονται περιοριστικά στις σχετικές διατάξεις του Ν.2859/2000, όπως είναι οι υπηρεσίες εκπαίδευσης, οι υπηρεσίες των ιατρών, οι εξαγωγές, οι ενδοκοινοτικές παραδόσεις κ.λ.π, είτε βρίσκονται εκτός του πεδίου εφαρμογής του, όπως είναι οι δωρεές κ.λ.π.

Ο ΦΠΑ επιβάλλεται τμηματικά στην προστιθέμενη αξία των αγαθών και των υπηρεσιών σε κάθε στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας και προκύπτει ως διαφορά μεταξύ του φόρου εκροών (των πωλήσεων και της παροχής υπηρεσιών) και του φόρου εισροών (των αγορών και της λήψης των υπηρεσιών). Ο φόρος αυτός εισπράττεται από το Δημόσιο σταδιακά και επιρρίπτεται συνολικά στον τελικό καταναλωτή.

Ο ΦΠΑ είναι ουδέτερος φόρος, δηλαδή επιβαρύνει με τον ίδιο τρόπο τα αγαθά και τις υπηρεσίες, ανεξάρτητα από την προέλευσή τους (εγχώρια, κοινοτικά ή εισαγόμενα από τρίτες χώρες), ανεξάρτητα από την ιδιότητα του προσώπου που αποκτά τα αγαθά ή λαμβάνει τις υπηρεσίες (ιδιώτης, επιτηδεύματίας, δημόσιο, ΝΠΔΔ, κλπ) και ανεξάρτητα από τον αριθμό των παραγωγικών σταδίων μέχρι την τελική κατανάλωση (παραγωγή, χονδρική πώληση, λιανική πώληση) κ.λ.π.

Ο φόρος προστιθέμενης αξίας εφαρμόζεται στη χώρα μας από την 01.01.1987 με βάση τις διατάξεις του Ν.1642/86 (ΦΕΚ 125Α΄/21.08.1986). Με το Ν.2859/2000 έγινε κωδικοποίηση των διατάξεων του Ν.1642/86. Οι διατάξεις αυτές έχουν τροποποιηθεί με διάφορους νόμους που έχουν εκδοθεί έκτοτε. Ο Κώδικας ΦΠΑ περιλαμβάνει τις αντίστοιχες διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, δηλαδή τις διατάξεις της 6ης Οδηγίας ΕΟΚ όπως αυτές μεταφέρθηκαν στην εσωτερική νομοθεσία της χώρας μας και είναι υποχρεωτικές για όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφαρμόζονται δε από αυτά κατ' ομοιόμορφο τρόπο.

Ο ΦΠΑ αντικατέστησε ένα σημαντικό αριθμό έμμεσων φόρων που ίσχυαν μέχρι την 31.12.1986, όπως είναι το χαρτόσημο με ορισμένες εξαιρέσεις, το ΦΚΕ με ορισμένες εξαιρέσεις, το φόρο δημοσίων θεαμάτων, το φόρο των κέντρων διασκέδασης κ.λ.π. Ο συντελεστής του ΦΠΑ από 01.04.2005 ορίζεται σε 19% στη φορολογητέα αξία. Κατ' εξαίρεση ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες υπάγονται σε συντελεστή ΦΠΑ 9%. Επίσης κατ' εξαίρεση, τα βιβλία και οι εφημερίδες – περιοδικά των δασμολογικών κλάσεων

4901 και 4902, αντίστοιχα, καθώς και τα εισιτήρια των θεάτρων, υπάγονται σε υπερμειωμένο συντελεστή ΦΠΑ 4,5%. (Ρουσάκη, 2006)

Για τα νησιά των νομών Δωδεκανήσου, Σάμου, Χίου, Λέσβου, Κυκλάδων και τα νησιά του Αιγαίου: Θάσο, Σαμοθράκη, Βόρειες Σποράδες και Σκύρο, οι παραπάνω αναφερόμενοι συντελεστές μειώνονται κατά 30%, στρογγυλοποιημένοι στην πλησιέστερη ακεραία μονάδα και γίνονται 13%, 6% και 3%, αντίστοιχα.

3.10 Δασμοί και επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος

Θα πρέπει εξ αρχής να σημειώσουμε ότι οι δασμοί εντάσσονται στην ευρύτερη έννοια του φόρου, καθόσον συνιστούν φόρους κατανάλωσης, οι οποίοι καταβάλλονται κατά την εισαγωγή ή (σπάνια) την εξαγωγή προϊόντων και συνεπώς ισχύουν οι σχετικοί συνταγματικοί περιορισμοί. Για παράδειγμα απαγορεύεται η επιβολή στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές δασμών εισαγωγικών και εξαγωγικών και φορολογικών επιβαρύνσεων ισοδυνάμου προς δασμούς αποτελέσματος (Φινοκαλιώτης, 1999).

4. Κεφάλαιο 4ο : Η Έννοια των Τελών και Αντίστοιχες Κατηγορίες

4.1 Η Έννοια Των Τελών

Ανταποδοτικά τέλη είναι τα βάρη που επιβάλλονται ως αντάλλαγμα της ιδιαίτερης χρησιμοποίησης δημόσιου ορισμένου έργου ή υπηρεσίας, που παρέχεται από τον δήμο ή την κοινότητα σε καθένα από τους δημότες ή τους κατοίκους (Σπηλιώτοπουλος, 2001; Φινοκαλιώτης, 1999). Αντίθετα, οι γνήσιοι φόροι, αποτελούν άμεση, οριστική, χρηματική εισφορά των πολιτών προς το κράτος, η οποία καταβάλλεται υποχρεωτικά και άνευ ειδικού ανταλλάγματος, ανεξάρτητα δηλαδή από κάθε συγκεκριμένη αντιπαροχή. Σκοπός τους είναι η κάλυψη δημοσίων δαπανών. (Λ. Θεοχαρόπουλος, 1981)

Παράδειγμα ανταποδοτικών τελών είναι τα τέλη καθαριότητας (ΣΤΕ 3781/1983), ενώ τα τέλη φωτισμού έχουν χαρακτήρα φόρου. Με την απόφαση του ΣΤΕ 3046/2003, κρίθηκε ομοίως ότι η οικονομική επιβάρυνση του άρθρου 38 παρ.7 Ν 2773/1999, που επιβάλλεται στους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, δεν αντικρίζει ειδική παροχή προς τις βαρυνόμενες με αυτό επιχειρήσεις, αφού τα έργα τοπικής ανάπτυξης για την εκτέλεση των οποίων διατίθενται, ωφελούν αόριστο κύκλο προσώπων και όχι ειδικά τους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας. Συνεπώς, δεν πρόκειται για ανταποδοτικό τέλος και η παραπάνω εξουσιοδοτική διάταξη με την οποία παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση για τον καθορισμό φορολογικού συντελεστή είναι αντίθετη στο άρθρο 78 παρ.4 Σ. (Περιοδικό Επιχείρηση, τ. Μαρτίου 2006, σελ. 271)

Τα ανταποδοτικά τέλη θεσπίστηκαν με βασιλικό διάταγμα το 1958 και αναπροσαρμόστηκαν με νόμους το 1975 – 76. Με τα αστικά κέντρα στην μεταεμφυλιοπολεμική Ελλάδα να αναπτύσσονται ραγδαία και την εφαρμογή της πολεοδομικής νομοθεσίας για την ανάπτυξη των πόλεων με έναν οργανωμένο (υποτίθεται) τρόπο, οι υπηρεσίες που έπρεπε να προσφέρουν οι δήμοι διογκώθηκαν, και με το λειτουργικό κόστος των πόλεων να αυξάνεται, η ιδέα μιας μορφής έμμεσης φορολόγησης των πολιτών που με την ιδιότητα του κάτοικου πια, θα πλήρωναν οι ίδιοι για τις υπηρεσίες που τους παρέχουν οι ΟΤΑ, έδινε λύση στο ζήτημα της χρηματοδότησης των δήμων.

Σήμερα είναι σαφές ότι στις σύγχρονες πόλεις μία από τις πιο σημαντικές υπηρεσίες που παρέχουν οι δήμοι είναι η καθαριότητα και ο φωτισμός, και για αυτό οι δαπάνες που τις αφορούν είναι από τις πρώτες που πέρασαν εμμέσως στους κατοίκους μέσω των δήμων με την μορφή ανταποδοτικών τελών.

Η σταδιακή αποδόμηση του «δημόσιου» δήμου και η λειτουργία και ανάπτυξη των δήμων με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια έχει μεταφέρει στην συζήτηση για την διαμόρφωση του ύψους των δημοτικών τελών που γίνεται στο τέλος του χρόνου σε κάθε ΟΤΑ, τεράστια βαρύτητα γιατί αυτή με την σειρά της καθορίζει σε σημαντικό βαθμό και την πολιτική εσόδων των δήμων αλλά και την όψη της πόλης. Με νόμο το 1989 καθορίστηκε ότι η συλλογή του τέλους θα γίνεται μέσω των λογαριασμών της ΔΕΗ που φτάνουν ανά δίμηνο.

Υπάρχουν πολλά είδη δημοτικών τελών και φόρων, όπως: Τέλος Ακίνητης Περιουσίας, ύδρευσης, «κατάληψης κοινόχρηστων χώρων», στάθμευσης αυτοκινήτων, έκδοσης αδειών και δεκάδες άλλα.

4.2 Τέλος Ακίνητης Περιουσίας (ΤΑΠ)

Το ΤΑΠ (Τέλος Ακίνητης Περιουσίας) δημιουργήθηκε το 1993. Το τέλος αυτό ήρθε να αντικαταστήσει το άλλοτε υπάρχον ΦΑΠ (Φόρο Ακίνητης Περιουσίας). Πρόκειται για ένα είδος κεφαλικού φόρου που αφορά την ακίνητη ιδιοκτησία. Καθορίζεται από τον εξής τύπο υπολογισμού:

- $\text{Ετήσιο Ποσό Τέλους} = \text{Εμβαδόν Ακινήτου} \times \text{Τιμή Ζώνης} \times \text{Συντελεστής Παλαιότητας} \times \text{Συντελεστή ΤΑΠ } 0,35 \text{ ο/οο.}$

Εισπράττεται από τον εκάστοτε Ο.Τ.Α. μέσω του λογαριασμού της Δ.Ε.Η. Αν το ακίνητο δεν είναι ρευματοδοτούμενο ή είναι οικόπεδο ο ΤΑΠ επιβάλλεται κανονικά, πλην όμως ο ιδιοκτήτης πρέπει να πηγαίνει μόνος του και να τον καταβάλλει κάθε χρόνο στον αρμόδιο Ο.Τ.Α. χωρίς άλλη ειδοποίηση.

Αδήλωτα ακίνητα : Σε περίπτωση ύπαρξης αδήλωτων μη ρευματοδοτούμενων ακινήτων απαιτείται δήλωσή τους στην οικονομική υπηρεσία του οικείου Δήμου, συνοδευόμενη από τίτλο ιδιοκτησίας και σχεδιάγραμμα. Αν η δήλωση γίνει μέχρι 31-1-2009 ο οικείος Ο.Τ.Α. θα επιβάλλει το εφετινό τέλος χωρίς προσαύξηση, αλλά θα χρεώσει τον ιδιοκτήτη αναδρομικά με το τέλος της προηγούμενης πενταετίας και τη νόμιμη προσαύξηση για αδήλωτα ακίνητα (200%). (www.taxheaven.gr)

Ακίνητα εκτός σχεδίου : Επισημαίνεται ότι ο ΤΑΠ επιβάλλεται καταρχήν μόνο σε ακίνητα που βρίσκονται εντός του σχεδίου πόλης του εκάστοτε Ο.Τ.Α. Αν ωστόσο σε εκτός σχεδίου αγροτεμάχιο υπάρχει κτίσμα τότε ο ΤΑΠ

υπολογίζεται στο διπλάσιο του εμβαδού του κτίσματος ανεξάρτητα από το εμβαδόν του αγροτεμαχίου.

Ακίνητα εντός σχεδίου με μη εξαντλημένο συντελεστή δόμησης: Εάν σε οικόπεδο εντός σχεδίου υπάρχει κτίσμα που όμως δεν εξαντλεί τον συντελεστή δόμησης τότε ο ΤΑΠ υπολογίζεται ξεχωριστά για το κτίσμα (σύμφωνα με τον παραπάνω τύπο) και ξεχωριστά για το οικόπεδο από το εμβαδόν του οποίου όμως αφαιρείται το διπλάσιο του εμβαδού του κτίσματος.

4.3 Ενιαίο Τέλος Ακίνητης Περιουσίας (Ε.Τ.Α.Κ.)

Αναφέρουμε τις κυριότερες διατάξεις του ν. 3634/2008 περί Ε.Τ.Α.Κ. (Ενιαίο Τέλος Ακίνητης περιουσίας).

1. Απαλλαγή κύριας κατοικίας από το ΕΤΑΚ για το έτος 2008 εμβαδόν μέχρι 200 μ² και αξίας μέχρι 300.000 ευρώ (άρθρο 9 ν.3634/2008).

Σύμφωνα με το άρθρο 9 του ν.3634/2008, για το έτος 2008 από τη μεγαλύτερη σε αξία κατοικία των φυσικών προσώπων εγγάμων ή αγάμων αφαιρείται ποσό 300.000 και το υπόλοιπο αν η κατοικία είναι πάνω από 300.000 ευρώ φορολογείται με 0,1%.

Σημειώνουμε ότι: Η ακίνητη περιουσία κάθε προσώπου φορολογείται χωριστά. Από το 2009 θα απαλλάσσεται της φορολογίας η κύρια κατοικία που θα δηλώσει ο φορολογούμενος εμβαδού μέχρι 200μ². Επίσης απαλλαγή κύριας κατοικίας δεν χορηγείται σε κατοίκους του εξωτερικού.

Ο τρόπος με τον οποίον υποχρεώθηκαν οι σύζυγοι να δηλώνουν στο Ε9 τα ποσοστά συνιδιοκτησίας τους επί του ιδίου ακινήτου ήταν τέτοιος που η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του υπουργείου δεν μπόρεσε, κατά τη μηχανογραφική επεξεργασία των εντύπων Ε9, να

υπολογίσει το φόρο σωστά με την απαλλαγή των 300.000 ευρώ.

Επειδή το ποσοστό συνιδιοκτησίας κάθε συζύγου για το ίδιο ακίνητο έπρεπε να δηλώνεται σε ξεχωριστή σειρά του Ε9, το σύστημα μηχανογράφησης προφανώς έλαβε υπόψη ως ξεχωριστό ακίνητο το κάθε ποσοστό! Κατά τον υπολογισμό του ΕΤΑΚ οι σύζυγοι με ποσοστά συνιδιοκτησίας επί μίας κατοικίας αντιμετωπίζονται σαν να έχουν ο καθένας από ένα ξεχωριστό ακίνητο! Έτσι η απαλλαγή μέχρι του ορίου των 300.000 ευρώ υπολογίζεται μόνο στο ένα εκ των δύο ποσοστών συνιδιοκτησίας, αυτό που έχει τη μεγαλύτερη αξία, οπότε το ποσοστό που ανήκει στον άλλο σύζυγο φορολογείται ολόκληρο.

Επίσης δημιουργούνται και άλλα λάθη όταν υπάρχει ποσοστό συνιδιοκτησίας της ιδιοκατοίκησης μεταξύ των συζύγων όπως επίσης δημιουργείται πρόβλημα και λάθος εκκαθάριση αν ο φορολογούμενος δηλώσει μια μόνο κατοικία αλλά περισσότερα του ενός εμπράγματα δικαιώματα επ' αυτής. Π.χ. Για ένα ποσοστό πλήρη κυριότητα και για ένα ποσοστό ψιλή κυριότητα ή επικαρπία.

Ένα απλό παράδειγμα:

Σύζυγοι κατέχουν με πλήρη κυριότητα κατά 50% καθένας διαμέρισμα συνολικής αξίας 400.000 ευρώ. Σύμφωνα με το νόμο πρέπει να απαλλαγεί της φορολογίας ποσό 300.000 ευρώ και να φορολογηθεί η διαφορά 100.000 ευρώ προς 0,1% = 100 ευρώ φόρος. Όμως οι φορολογούμενοι σύζυγοι δήλωσαν το ποσοστό τους σε ξεχωριστές στήλες, όπως προβλέπεται από το έντυπο. Ήτοι: Ο σύζυγος με το ποσοστό 50% 200.000 ευρώ και η σύζυγος με ποσοστό 50% 200.000. Από το σύστημα ηλεκτρονικού υπολογισμού του φόρου δεν είχε προβλεφθεί να αφαιρεθεί από κάθε συνιδιοκτήτη σύζυγο το

αφορολόγητο ποσοστό, δηλαδή 150.000 για καθένα. Έτσι αφαιρέθηκε μόνο από τον ένα σύζυγο το ποσό των 300.000 και δεν προέκυψε φόρος, ενώ Ο άλλος σύζυγος φορολογήθηκε για ολόκληρο το ποσό των 200.000 ήτοι φόρος προς 0,1% = 200 ευρώ.

Στο παράδειγμα μας φορολογήθηκε παρανόμως με 100 ευρώ επιπλέον.

Για τακτοποίηση της ανωμαλίας αυτής και διόρθωση των λαθών η Γενική Γραμματεία Φορολογικών και Τελωνειακών Θεμάτων Υπ. Οικονομικών εξέδωσε την 1108729/979/0013/ΠΟΛ.1142/31.10.2008 Εγκ. με την οποία σε περίπτωση συνιδιοκτητών που δεν ελήφθησαν υπόψη τα ποσοστά συνιδιοκτησίας ή το είδος του εμπράγματος δικαιώματος μεταξύ των συζύγων και ανήλικων τέκνων στη μεγαλύτερη αξίας κατοικία οι φορολογούμενοι με υπεύθυνη δήλωση στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. θα δηλώνουν την κατοικία για την οποία ζητείται η απαλλαγή και οι λοιποί συνιδιοκτήτες δεν θα καταβάλλουν το φόρο που αναλογεί σε αυτούς.

2. Άλλες απαλλαγές από το ενιαίο τέλος (άρθρο 8)

Απαλλάσσονται από το τέλος:

- α) Τα γήπεδα εκτός σχεδίου πόλης ή οικισμού, επί των οποίων έχουν δικαίωμα πλήρους ή ψιλής κυριότητας ή επικαρπίας φυσικά πρόσωπα.
- β) Τα δάση και οι δασικές εκτάσεις.
- γ) Τα ξένα κράτη, για τα ακίνητα που ανήκουν σε αυτά και τα οποία χρησιμοποιούνται για την εγκατάσταση των πρεσβειών και προξενείων αυτών, με τον όρο της αμοιβαιότητας. Οι ξένοι πρεσβευτές και λοιποί διπλωματικοί αντιπρόσωποι και πράκτορες, για τα ακίνητά τους, με τον όρο της αμοιβαιότητας. Οι πρόξενοι και προξενικοί πράκτορες καθώς και το κατώτερο προσωπικό των ξένων πρεσβειών και προξενείων, για τα ακίνητά

τους, με τον όρο της αμοιβαιότητας και εφόσον έχουν την ιθαγένεια του κράτους που αντιπροσωπεύουν και δεν ασκούν εμπόριο ή βιομηχανία ή δεν είναι διευθυντές επιχειρήσεων στην Ελλάδα και με την επιφύλαξη των όρων των διεθνών συμβάσεων.

δ) Τα ακίνητα που έχουν δεσμευθεί από την αρχαιολογική υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού, λόγω αρχαιολογικής έρευνας.

ε) Κτίσματα για τα οποία έχει εκδοθεί άδεια ή πρωτόκολλο κατεδάφισης.

στ) Τα επιταγμένα από το στρατό ακίνητα, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4442/1929 (ΦΕΚ Α'339).

ζ) Το Ελληνικό Δημόσιο, στο οποίο περιλαμβάνονται και οι αποκεντρωμένες δημόσιες υπηρεσίες, που λειτουργούν ως ειδικά ταμεία, για τα ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητά τους.

η) Οι δήμοι, οι κοινότητες, η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, οι δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις, οι Τοπικές Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Ε.Δ.Κ.), η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.) και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, για τα ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητά τους.

θ) Τα κάθε είδους ταμεία ή οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και η Αρχαιολογική Εταιρεία, για τα ακίνητα που ιδιοχρησιμοποιούν.

ι) Οι κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 13 του Συντάγματος γνωστές θρησκείες και δόγματα, το Ιερό Κοινό του Πανάγιου Τάφου, η Ιερά Μονή του όρους Σινά, το Άγιο Όρος, το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας, το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων και η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας, για τα ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητά τους καθώς και για αυτά που χρησιμοποιούν για να επιτελούν το λατρευτικό τους έργο.

3. Υποκείμενο του ενιαίου τέλους ακινήτων (άρθρο 6)

Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ανεξάρτητα από την ιθαγένεια, κατοικία ή την έδρα του, φορολογείται για την ακίνητη περιουσία του, που βρίσκεται στην Ελλάδα την πρώτη Ιανουαρίου του έτους φορολογίας, ανεξαρτήτως των μεταβολών που τυχόν επέρχονται κατά τη διάρκεια του έτους αυτού.

Υπόχρεοι σε τέλος είναι:

1. Όσοι έχουν αποκτήσει ακίνητο με αγορά ή με οποιαδήποτε άλλη αιτία, ανεξάρτητα από τη μεταγραφή του τίτλου κτήσης τους, ήτοι:

α) Ο κύριος του ακινήτου, από την ημερομηνία σύνταξης του οριστικού συμβολαίου κτήσης.

β) Ο κύριος του ακινήτου, από την ημερομηνία τελεσιδικίας της δικαστικής απόφασης καταδίκης σε δήλωση βουλήσεως ή δικαστικής απόφασης με την οποία αναγνωρίζεται δικαίωμα κυριότητας ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα σε ακίνητο από οποιαδήποτε αιτία.

γ) Ο υπερθεματιστής, από την ημερομηνία σύνταξης της κατακυρωτικής έκθεσης, σε περιπτώσεις πλειστηριασμού.

δ) Οι κληρονόμοι ακίνητης περιουσίας.

ε) Όσοι έχουν αποκτήσει ακίνητο με οριστικό συμβόλαιο δωρεάς αιτία θανάτου, εφόσον ο θάνατος επήλθε μέχρι 31 Δεκεμβρίου του προηγούμενου της φορολογίας έτους.

4. Προσδιορισμός αξίας ακινήτων (άρθρο 7)

Για τον υπολογισμό του ενιαίου τέλους ακινήτων λαμβάνεται υπόψη η αξία που έχουν τα ακίνητα ή τα εμπράγματα σε αυτά δικαιώματα, κατά την 1η Ιανουαρίου του έτους φορολογίας. Ως φορολογητέα αξία του ακινήτου ή του εμπράγματος σε αυτό δικαιώματος για τα νομικά πρόσωπα, λαμβάνεται η

αξία που προσδιορίζεται με τις διατάξεις των άρθρων 41 και 41α του ν. 1249/1982 (ΦΕΚ Α' 43), όπου εφαρμόζεται το σύστημα του αντικειμενικού προσδιορισμού, και με την παράγραφο 2 του άρθρου 3 του α.ν. 1521/1950 (ΦΕΚ Α' 245), δηλαδή την αγοραία αξία στις λοιπές περιπτώσεις.

Για τον προσδιορισμό της φορολογητέας αξίας του ακινήτου ή του εμπράγματος σε αυτό δικαιώματος για τα φυσικά πρόσωπα, λαμβάνονται υπόψη οι τιμές εκκίνησης ή αφετηρίας, που έχουν καθοριστεί σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 41 και 41α του ν. 1249/1982 για τα ακίνητα ή τα εμπράγματα σε αυτά δικαιώματα που βρίσκονται σε περιοχές όπου εφαρμόζεται το αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού αξίας ακινήτων.

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζονται οι συντελεστές αυξομείωσης ανά είδος ακινήτου ή κτιρίου στις τιμές εκκίνησης ή αφετηρίας, βάσει των άρθρων 41 και 41α του ίδιου νόμου, οι οποίοι προκύπτουν από τις δηλώσεις στοιχείων ακινήτων του υπόχρεου, καθώς και οι τεχνικές λεπτομέρειες σχετικά με τη διαδικασία που απαιτείται για την εφαρμογή της.

Στις περιοχές όπου δεν εφαρμόζεται το αντικειμενικό σύστημα, η αξία των οικοπέδων καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, με βάση την κατώτερη τιμή ανά τετραγωνικό μέτρο οικοπέδου του δήμου ή της κοινότητας, όπως προκύπτει σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 3 του α.ν. 1521/1950, δηλαδή με την αγοραία αξία.

5. Αξία ψιλής κυριότητας και επικαρπίας

Για τον καθορισμό της αξίας της ψιλής κυριότητας και της επικαρπίας εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 15 και του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 5 του άρθρου 16 του Κώδικα Διατάξεων

Φορολογίας Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών (Ν.2961/2001 ΦΕΚ Α΄ 266).

Αναλυτικότερα, σαν αξία της επικαρπίας λαμβάνεται ποσοστό επί της αξίας της πλήρους κυριότητας κατά το χρόνο που γεννιέται η φορολογική υποχρέωση του επικαρπωτή, που κυμαίνεται από τα 8/10 μέχρι το 1/10 αυτής και βρίσκεται με βάση την ηλικία του επικαρπωτή ως εξής:

στα 8/10, αν ο επικαρπωτής δεν έχει υπερβεί το 20ο έτος

στα 7/10, αν ο επικαρπωτής έχει υπερβεί το 20ο έτος

στα 6/10, αν ο επικαρπωτής έχει υπερβεί το 30ο έτος

στα 5/10, αν ο επικαρπωτής έχει υπερβεί το 40ο έτος

στα 4/10, αν ο επικαρπωτής έχει υπερβεί το 50ο έτος

στα 3/10, αν ο επικαρπωτής έχει υπερβεί το 60ο έτος

στα 2/10, αν ο επικαρπωτής έχει υπερβεί το 70ο έτος

στα 1/10, αν ο επικαρπωτής έχει υπερβεί το 80ο έτος

Η αξία της ψιλής κυριότητας βρίσκεται μετά την αφαίρεση από την αξία της πλήρους κυριότητας την αξία της επικαρπίας κατά το χρόνο γένεσης της φορολογικής υποχρέωσης του ψιλού κυρίου.

Παράδειγμα

Σε διαμέρισμα αξίας 200.000 ευρώ, έχει την επικαρπία ο πατέρας ηλικίας 55 ετών και την ψιλή κυριότητα η κόρη 30 ετών.

Αξία πλήρους κυριότητας - Αξία επικαρπίας = Αξία ψιλής κυριότητας

200.000 - 80.000 (4/10) = 120.000 (6/10) ευρώ

6. Υπολογισμός του τέλους (άρθρο 11)

Η ακίνητη περιουσία κάθε προσώπου φορολογείται χωριστά.

A. Φυσικά Πρόσωπα

Επί της συνολικής αξίας της ακίνητης περιουσίας, όπως αυτή διαμορφώνεται μετά την αφαίρεση της αξίας της κύριας κατοικίας που προσδιορίζεται στο άρθρο 9, επιβάλλεται τέλος με συντελεστή ένα τοις χιλίοις (0,1%).

Το τέλος που αναλογεί στη συνολική αξία των κτισμάτων που υπόκεινται σε φορολογία, δεν μπορεί να είναι μικρότερο από ένα (1) ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο, με εξαίρεση τα ημιτελή κτίσματα, τους βοηθητικούς χώρους και τα κτίσματα που βρίσκονται σε δημοτικά ή κοινοτικά διαμερίσματα, με πληθυσμό, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, κάτω των χιλίων (1000) κατοίκων.

B. Νομικά Πρόσωπα

Η αξία των ακινήτων των νομικών προσώπων φορολογείται με συντελεστή έξι τοις χιλίοις (0,6%).

Η αξία των ακινήτων των ημεδαπών και των ξένων, με τον όρο της αμοιβαιότητας, νομικών προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που επιδιώκουν αποδεδειγμένα σκοπούς κοινωφελείς, θρησκευτικούς, φιλανθρωπικούς και εκπαιδευτικούς, φορολογείται με συντελεστή τρία τοις χιλίοις (0,3%).

Με συντελεστή ένα τοις χιλίοις (0,1%) φορολογούνται:

α) Η αξία των κτισμάτων των ακινήτων τα οποία ιδιοχρησιμοποιούνται για την παραγωγή ή την άσκηση εμπορικής δραστηριότητας από επιχειρήσεις ανεξαρτήτως αντικειμένου εργασιών. (Τα οικόπεδα επί των οποίων είναι κτισμένα τα ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα φορολογούνται με 0,6%.)

β) Η αξία των κτισμάτων των ακινήτων, τα οποία ιδιοχρησιμοποιούνται από τα

νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

γ) Τα μη ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα των δήμων, των κοινοτήτων, της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, των δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων, των Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Ε.Δ.Κ.), της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε), των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των κάθε είδους ταμείων ή οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης, των συνδικαλιστικών οργανώσεων και της Αρχαιολογικής Εταιρείας.

δ) Τα ακίνητα, που δεν χρησιμοποιούν για να επιτελούν το λατρευτικό τους έργο οι κατά το άρθρο 13 παράγραφος 2 του Συντάγματος γνωστές θρησκείες και δόγματα, το Ιερό Κοινό του Πανάγιου Τάφου, η Ιερά Μονή του όρους Σινά, το Άγιο Όρος, το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας, το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων και η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας.

Στην έννοια των ιδιοχρησιμοποιούμενων ακινήτων συμπεριλαμβάνονται:

i) Οι κάθε είδους ναοί (ενοριακοί, ιδρυμάτων, νεκροταφείων, παρεκκλήσια, εξωκλήσια) ακόμη και οι ιδιόκτητοι ναοί (με εξαίρεση τους ιδιωτικούς κτητορικούς ναούς που δεν έχουν τεθεί σε κοινή λατρεία),

ii) Οι ιερές μονές, και

iii) Οι τόποι γενικά κοινής λατρείας

Επισημαίνεται ότι τα ακίνητα που προορίζονται για την εξυπηρέτηση των θρησκευτικών σκοπών, προσλαμβάνουν την ιδιότητα αυτή είτε αμέσως εκ του νόμου, είτε με τη βούληση του ιδιοκτήτη, τηρουμένων των νομίμων διατυπώσεων.

Έτσι αναφορικά με τους χώρους, όπου ασκείται δημόσια λατρεία,

προκειμένου να χορηγηθεί η εν λόγω απαλλαγή, απαιτείται:

- i) για τους ναούς και τους ευκτήριους οίκους, άδεια λειτουργίας από τον υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, και
  - ii) για τις μονές, το προεδρικό διάταγμα της ίδρυσής τους.
- ε) Τα ακίνητα που περιλαμβάνονται στο ενεργητικό των εταιρειών επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία και των Αμοιβαίων Κεφαλαίων Ακίνητης Περιουσίας. στ) Τα ακίνητα που δεν ιδιοχρησιμοποιούν τα Μουσεία, κοινωφελή Ιδρύματα και τα Ιδρύματα για τα οποία έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 12 του Ν.1610/1986 (ΦΕΚ Α΄ 89).
- ζ) Τα ακίνητα που δεν ιδιοχρησιμοποιούν τα νομικά πρόσωπα που υπάγονται στις διατάξεις του ν.1091/1980 (ΦΕΚ Α΄ 267).

Το τέλος που αναλογεί στη συνολική αξία των κτισμάτων που υπόκεινται σε φορολογία, δεν μπορεί να είναι μικρότερο από ένα (1) ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο, με εξαίρεση τα ημιτελή κτίσματα.

7. Υπόχρεοι σε δήλωση - Προθεσμία υποβολής (άρθρο 12)

Με τις διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 3 του άρθρου αυτού ορίζεται ότι κάθε νομικό πρόσωπο υποχρεούται σε υποβολή δήλωσης ενιαίου τέλους ακίνητης περιουσίας. Η δήλωση υποβάλλεται μέχρι και την 15η Μαΐου κάθε έτους και ολοκληρώνεται σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες σύμφωνα με το τελευταίο ψηφίο του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου του φορολογουμένου. Τη δήλωση υποβάλλει ο νόμιμος εκπρόσωπος του νομικού προσώπου ή ειδικά εξουσιοδοτημένο από αυτόν πρόσωπο.

Με τις διατάξεις των παραγράφων 4 και 5 ορίζεται ότι ειδικά για το πρώτο έτος εφαρμογής της φορολογίας αυτής ως δήλωση φυσικού προσώπου, ορίζεται το σύνολο της ακίνητης περιουσίας κάθε προσώπου την 1η Ιανουαρίου 2008,

η οποία προκύπτει από το σύνολο των δηλώσεων στοιχείων ακινήτων ετών 2005 έως και 2008 τις οποίες έχει υποβάλλει ο υπόχρεος.

Για κάθε επόμενο έτος ως δήλωση φυσικού προσώπου ορίζονται οι αυτές δηλώσεις στοιχείων ακινήτων των ετών 2005 έως και 2008, με τις μεταβολές της περιουσιακής ή οικογενειακής κατάστασης που επήλθαν κάθε επόμενο έτος, για τις οποίες υποβάλλεται δήλωση στοιχείων ακινήτων το αντίστοιχο έτος.

8. Καταβολή του τέλους (άρθρο 15)

Με την διάταξη της παραγράφου 1 ορίζεται ότι το τέλος που αναλογεί στα νομικά πρόσωπα καταβάλλεται σε τρεις (3) ίσες διμηνιαίες δόσεις. Δηλώσεις που υποβάλλονται χωρίς την ταυτόχρονη καταβολή της πρώτης δόσης θεωρούνται απαράδεκτες και δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα.

Με τη διάταξη της παραγράφου 2 ορίζεται ότι το τέλος που αναλογεί στα φυσικά πρόσωπα καταβάλλεται σε τρεις (3) ίσες δόσεις από τις οποίες η πρώτη καταβάλλεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του επόμενου μήνα από τη βεβαίωση του τέλους και η καθεμία από τις επόμενες την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του τρίτου και πέμπτου μήνα, αντιστοίχως, από τη βεβαίωση του τέλους. Αν το τέλος βεβαιώνεται τους μήνες Αύγουστο και Σεπτέμβριο του οικείου έτους, καταβάλλεται σε δύο (2) ίσες δόσεις από τις οποίες η πρώτη καταβάλλεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του επόμενου μήνα από τη βεβαίωση του τέλους και η δεύτερη την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του τρίτου μήνα από τη βεβαίωση του τέλους. Αν το τέλος βεβαιώνεται το μήνα Οκτώβριο του οικείου οικονομικού έτους και μετά, καταβάλλεται εφάπαξ μέχρι την τελευταία

εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του μεθεπόμενου μήνα από τη βεβαίωση του τέλους. Αν το συνολικό ποσό της οφειλής είναι μέχρι διακόσια πενήντα (250) ευρώ για τον ίδιο και τη σύζυγό του αθροιστικά λαμβανόμενο, τούτο θα καταβληθεί μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες ημέρα του μεθεπόμενου μήνα από τη βεβαίωση του τέλους.

Με την διάταξη της παραγράφου 3 ορίζεται ότι το ενιαίο τέλος ακινήτων δεν λαμβάνεται υπόψη στον υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος των φυσικών και νομικών προσώπων.

9. Πρόσθετοι φόροι (άρθρο 16)

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού ορίζεται η επιβολή των πρόσθετων φόρων και προστίμων σε φυσικά και νομικά πρόσωπα που παραβαίνουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις που απορρέουν από τις διατάξεις των άρθρων 5 έως και 15 του Ν.3634/2008. Στα φυσικά πρόσωπα, για τις περιπτώσεις που προκύπτει ποσό τέλους για καταβολή επιβάλλεται πρόσθετος φόρος ως εξής:

- α) Για διαφορά τέλους μέχρι και πεντακόσια (500) ευρώ, ποσοστό 50%.
- β) Για διαφορά τέλους άνω των πεντακοσίων (500) ευρώ, ποσοστό 100%.

Σε περίπτωση ανακρίβειας όσων δηλώθηκαν, παράλειψης ή εκπρόθεσμης δήλωσης άλλων, επιβάλλεται αυτοτελές πρόστιμο εφόσον δεν προκύπτει ποσό τέλους για καταβολή, που ορίζεται από εκατό (100) ευρώ μέχρι πεντακόσια (500) ευρώ.

Το πρόστιμο επιβάλλεται με ιδιαίτερη πράξη του αρμόδιου Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ.

Σε διοικητική επίλυση της διαφοράς ή δικαστικό συμβιβασμό το πρόστιμο περιορίζεται στο ένα τρίτο (1/3) και οι πρόσθετοι φόροι περιορίζονται στα τρία

πέμπτα (3/5). Σε περίπτωση αποδεδειγμένης ολικής ή μερικής ανυπαρξίας της παράβασης τα πρόστιμα διαγράφονται ολικά ή μερικά. Η πράξη διαγραφής πρέπει να περιέχει πλήρη και ειδική αιτιολογία για την ανυπαρξία της παράβασης. (άρθρα 5-21 Ν.3634/2008)

ΠΗΓΗ: Ε.Β.Ε. ΠΕΙΡΑΙΩΣ

4.4 Απαλλαγές από Δημοτικά Τέλη

1. Απαλλαγή κλειστών ακινήτων για όλους τους Ο.Τ.Α. της χώρας.

Σύμφωνα με το νόμο 3345/2005, άρθρο 5 παρ. 1, οι ιδιοκτήτες ακινήτων απαλλάσσονται από τα δημοτικά τέλη καθαριότητας, όταν το ακίνητό τους δεν ρευματοδοτείται και δεν χρησιμοποιείται, εφόσον καταθέσουν στον οικείο Ο.Τ.Α. υπεύθυνη δήλωση μη ηλεκτροδοτούμενου ακινήτου στην οποία να επισυνάπτουν: Βεβαίωση της ΔΕΗ περί διακοπής του ρεύματος του ακινήτου, και Υπεύθυνη δήλωσή του ότι το ακίνητο δεν χρησιμοποιείται καθόλου. Σε περίπτωση που ύστερα από έλεγχο αποδειχθεί ότι το ακίνητο χρησιμοποιείται, έστω και μερικά, επιβάλλεται σε βάρος των υπόχρεων ολόκληρο το τέλος που αναλογεί σε κάθε κατηγορία ακινήτου μαζί με το σχετικό πρόστιμο, αναδρομικά από το χρόνο απαλλαγής του.

2. Απαλλαγή πολυτέκνων, πάγια ρύθμιση για πολύτεκνους με 4 τέκνα.

3. Ακίνητα κέντρου Αθηνών. Με την Πράξη 2194/2008 Δημοτικού Συμβουλίου Αθηναίων απαλλάχτηκαν από τα δημοτικά τέλη για ένα έτος και τα ακίνητα που υπέστησαν καταστροφές από τα επεισόδια του Δεκεμβρίου 2008.

Ενδεικτικά στον Δήμο Αθηναίων, για το οικονομικό έτος 2009 ισχύουν οι παρακάτω συντελεστές δημοτικών τελών και φόρων:

Δημοτικά Τέλη και Τέλος Ακίνητης Περιουσίας (ΤΑΠ) :

Με την πράξη 2005/2008 του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αθηναίων καθορίστηκαν ως εξής :

Οικιακή χρήση : 1,65 ευρώ/τ.μ.

Επαγγελματικές και λοιπές χρήσεις : 6,50 ευρώ/τ.μ.

Φόρος ηλεκτροδοτούμενων χώρων (ΦΗΧ) :

- Με την πράξη 2006/2008 του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αθηναίων καθορίστηκαν ως εξής :
- Στεγασμένοι ηλεκτροδοτούμενοι χώροι: 0,33 ευρώ/τ.μ.
- Ασκεπείς χώροι: 0,165 ευρώ/τ.μ.

4.5 Η ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ

Όταν λέμε φοροδιαφυγή , εννοούμε το σύνολο των παρανομών ενεργειών των ιδιωτικών φορέων (επιχειρήσεων) , με τις οποίες αποβλέπουν στη μείωση ή εξάλειψη της φορολογικής τους υποχρέωσης (δηλαδή την πληρωμή φόρων) . Τέτοιες παράνομες ενέργειες είναι π.χ η δήλωση στη φορολογούσα Αρχή (εφορία) μικρότερου εισοδήματος από το πραγματοποιηθέν κατά τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος, η εμφάνιση από τις επιχειρήσεις ακαθάριστων εσόδων (τζίρος) μικρότερων από τα πραγματοποιηθέντα κατά

τον υπολογισμό του φόρου κατανάλωσης, η λαθραία εισαγωγή ειδών από το εξωτερικό για να μη πληρωθούν δασμοί κλπ.

Η φοροδιαφυγή υπάρχει παντού σε όλο τον Κόσμο και σε όλες τις χώρες , η έκταση της όμως εξαρτάται από διάφορους παράγοντες . Οι παράγοντες αυτοί ενδεικτικά είναι :

1ο. Το μέσο μορφωτικό και πολιτιστικό επίπεδο των πολιτών της χώρας και ιδιαίτερα των φορολογούμενων . Όταν το μορφωτικό και πολιτιστικό επίπεδο του πληθυσμού είναι χαμηλό, οι φορολογούμενοι δε έχουν συνείδηση του γεγονότος ότι τα έσοδα από τους φόρους διατίθενται για τη χρηματοδότηση του κόστους παραγωγής των δημόσιων αγαθών (παιδεία , υγεία , ασφάλεια κλπ) , τα οποία ικανοποιούν συλλογικές ανάγκες.

2ο Το μορφωτικό επίπεδο των φοροτεχνικών οργάνων. Όταν τα στελέχη των φοροτεχνικών υπηρεσιών (εφορία , ΣΔΟΕ κλπ) είναι μορφωμένα και ικανά, μπορούν να διαμορφώσουν ένα φορολογικό σύστημα, που να περιορίζει τον κίνδυνο φοροδιαφυγής, και να οργανώσουν ορθολογικά τις υπηρεσίες αυτές, χρησιμοποιώντας τον κατάλληλο μηχανολογικό εξοπλισμό και ειδικευμένο προσωπικό (καταλαβαίνετε τώρα .... γιατί στην Ελλάδα έχουμε εκτεταμένη φοροδιαφυγή ...) ,

3ο Το επίπεδο της φορολογικής επιβάρυνσης του ατόμου σε σχέση με το εισόδημα του . Όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο της μέσης φορολογικής επιβάρυνσης του φορολογούμενου (πχ επιχείρησης) , τόσο μεγαλύτερη είναι η τάση του για φοροδιαφυγή, γιατί ο περιορισμός της ικανοποίησης των ατομικών του αναγκών (διατροφή – ένδυση – διασκέδαση κλπ) είναι

περισσότερο αισθητός και το όφελος από το ποσό του φόρου, που ενδέχεται να εξοικονομήσει, αντισταθμίζει τον κίνδυνο που συνεπάγεται η τυχόν αποκάλυψη της φοροδιαφυγής.

4ο Ο τρόπος κατανομής των φορολογικών βαρών. Όσο περισσότερο η κατανομή των φορολογικών βαρών ανταποκρίνεται στην κρατούσα αντίληψη περί κοινωνικής δικαιοσύνης, τόσο μικρότερη είναι η τάση για φοροδιαφυγή και αντίστροφα. Πράγματι όταν παραβιάζεται η αρχή της δίκαιης κατανομής των φορολογικών βαρών, με τη χορήγηση αδικαιολόγητων φορολογικών απαλλαγών και εξαιρέσεων σε ορισμένες κατηγορίες ιδιωτικών φορέων, τότε

- καλλιεργείται το αίσθημα της αδικίας μεταξύ των φορολογούμενων και ενισχύεται η επιθυμία τους να εξομοιωθούν φορολογικά και με οποιοδήποτε τρόπο με τους απαλλασσόμενους από το φόρο,

- αυξάνει το επίπεδο της συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης των φορολογούμενων, εφόσον, με δεδομένα τα φορολογικά έσοδα, τα ποσά που θα κατέβαλαν όσοι απαλλάσσονται από τη φορολογία θα πρέπει να καταβληθούν από τους υπόλοιπους ιδιωτικούς φορείς, και

- δημιουργούνται άνισοι όροι ανταγωνισμού μεταξύ ευνοούμενων και μη επιχειρήσεων, εφόσον οι φόροι γενικά επηρεάζουν τα σχέδια παραγωγής και επενδύσεων όλων των ιδιωτικών παραγωγικών μονάδων.

5ο. Η διάρθρωση του φορολογικού συστήματος. Το είδος και η ταμειευτική σπουδαιότητα των φόρων, που απαρτίζουν το φορολογικό σύστημα μιας χώρας, προσδιορίζουν επίσης την έκταση της φοροδιαφυγής. Έτσι, αν το φορολογικό σύστημα κυριαρχείται από άμεσους φόρους (πχ φόρος

εισοδήματος) , τότε η τάση για φοροδιαφυγή είναι, , μεγαλύτερη γιατί οι ιδιωτικοί φορείς έχουν περισσότερες ευκαιρίες για να αποκρύψουν τη φορολογητέα ύλη: τα μεν νοικοκυριά (ελεύθεροι επαγγελματίες κλπ.) δηλώνοντας εισόδημα μικρότερο από το πραγματοποιηθέν, οι δε επιχειρήσεις μεταφέροντας ένα μέρος από τα κέρδη τους σε λογαριασμούς αποσβέσεων, εξόδων παραστάσεως, έρευνας κ.ο.κ.

Αντίθετα, αν το φορολογικό σύστημα κυριαρχείται από έμμεσους φόρους, η τάση για φοροδιαφυγή είναι μικρότερη, διότι ο έλεγχος των φορολογικών οργάνων είναι αποτελεσματικότερος γιατί οι φορολογούμενες μονάδες είναι λιγότερες (μόνο οι ιδιωτικές επιχειρήσεις) και επιπλέον είναι υποχρεωμένες να τηρούν λογιστικά βιβλία, από τα οποία προκύπτει η φορολογητέα ύλη (πχ ΦΠΑ)

6ο Ο τρόπος διαχείρισης του δημόσιου χρήματος. Όσο συνετότερη είναι η διαχείριση των φορολογικών εσόδων από το κράτος, τόσο ασθενέστερη είναι η τάση των φορολογούμενων για φοροδιαφυγή, γιατί τόσο μεγαλύτερη είναι η εμπιστοσύνη των ιδιωτικών φορέων στη θέληση και την ικανότητα του κράτους να ικανοποιεί συλλογικές ανάγκες. Αντίθετα, η σπατάλη του δημόσιου χρήματος διαβρώνει τη φορολογική συνείδηση των ιδιωτικών φορέων, δεδομένου ότι η φορολογική τους θυσία δεν εκτιμάται ανάλογα από το κράτος.

7ο Ο βαθμός οργάνωσης της αγοράς και των επιχειρήσεων . Όταν η οικονομία είναι οργανωμένη κατά τέτοιο τρόπο, ώστε ένα σημαντικό μέρος των συναλλαγών να γίνεται σε είδος (πχ δίνεις λάδι παίρνεις σιτάρι) , η δυνατότητα φοροδιαφυγής είναι μεγαλύτερη από ότι σε μία οικονομία όπου

όλες οι συναλλαγές γίνονται με χρήματα . Επίσης όταν έχουμε πολλές μικρές επιχειρήσεις που κυρίως δεν είναι οργανωμένες λογιστικά όσο μία μεγάλη επιχείρηση , τότε η τάση για φοροδιαφυγή είναι μεγαλύτερη

Οι επιδράσεις της φοροδιαφυγής στην Οικονομική ζωή μίας χώρας :

1. Παραβιάζεται η βασική αρχή της Δίκαιης κατανομής των φορολογικών βαρών με ότι αυτό συνεπάγεται .....
2. Το Κράτος ενδέχεται να αντιμετωπίσει ταμιακές δυσχέρειες . Αυτό μπορεί να οδηγήσει είτε σε αύξηση των φόρων (πχ θυμηθείτε κάτι έκτακτα κλεισίματα 5 ετίας κλπ) είτε με κρατικό δανεισμό είτε με μείωση των Κρατικών δαπανών (μικρότερες αυξήσεις σε μισθούς , μείωση δαπανών για παιδεία κλπ) .

5. Κεφάλαιο 5ο : Επίλογος

Μια σοβαρή οικονομική πολιτική σταθεροποίησης ξεκινά πάντα από την περιστολή των δαπανών και όχι από την αύξηση των φόρων. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο θα πρέπει να υπάρχει οικονομική εξυγίανση, η οποία αφορά τον περιορισμό των δαπανών στα όρια των εσόδων που έχει ο κάθε πολίτης και περικοπή των περιττών δαπανών (Maddison A., 1995). Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται ως μια χώρα με το μεγαλύτερο δημόσιο χρέος εντός της ευρωζώνης και με το εξίσου σοβαρό του δημόσιου ελλείμματος να παραμένει ακόμα. Έως και τις αρχές του 2006, η αντιμετώπιση του δημοσίου χρέους για την Ελλάδα, ευτυχώς περιορίστηκε μόνο σε συστάσεις. Στο τέλος όμως του έτους 2006 και όταν το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους δημοσιοποίησε τα διάφορα οικονομικά στοιχεία που έδειχναν ότι παρά τις πολλές αποκρατικοποιήσεις και τις προσπάθειες για μια περαιτέρω δημοσιονομική συμμόρφωση, το δημόσιο χρέος διαμορφώθηκε σε υψηλά επίπεδα.

Ο θεσμός του φόρου ήταν γνωστός ήδη από την αρχαιότητα. Η σημασία του όμως ως πηγής δημοσίων εσόδων ήταν μικρή, συγκρινόμενη τουλάχιστον με την κυρίαρχη θέση που κατέχει, στη σύγχρονη εποχή, στις πηγές χρηματοδότησης των δημοσίων δαπανών. Στην αρχαιότητα οι κρατικές ανάγκες ήταν περιορισμένες αλλά και οι άλλες πηγές χρηματοδότησης (εκούσιες εισφορές, έσοδα από δημόσια κτήματα) κάλυπταν μεγάλο μέρος των κρατικών δαπανών, έτσι ώστε η σημασία των φόρων ως μέσου χρηματοδότησής τους να είναι υποβαθμισμένη.

Ανταποδοτικά τέλη είναι τα βάρη που επιβάλλονται ως αντάλλαγμα της ιδιαίτερης χρησιμοποίησης δημόσιου ορισμένου έργου ή υπηρεσίας, που παρέχεται από τον δήμο ή την κοινότητα σε καθένα από τους δημότες ή τους κατοίκους (Σπηλιώτοπουλος, 2001; Φινοκαλιώτης, 1999). Αντίθετα, οι γνήσιοι φόροι, αποτελούν άμεση, οριστική, χρηματική εισφορά των πολιτών προς το κράτος, η οποία καταβάλλεται υποχρεωτικά και άνευ ειδικού ανταλλάγματος, ανεξάρτητα δηλαδή από κάθε συγκεκριμένη αντιπαροχή. Σκοπός τους είναι η κάλυψη δημοσίων δαπανών (Λ. Θεοχαρόπουλος, 1981).

Βιβλιογραφία

- ✓ Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου; Επ. Π. Σπηλιωτόπουλος, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, 2001 (11^η Έκδοση)
- ✓ Φορολογικό Δίκαιο, Κ. Δ. Φινοκαλιώτης, Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 1999 (Β Έκδοση)
- ✓ Φορολογικόν Δίκαιον, Λ. Γ. Θεοχαρόπουλος, Θεσσαλονίκη, 1981 (Τόμος Α)
- ✓ Φορολογία Εισοδήματος, Δ. Αντωνόπουλος & Η. Κατούδης, Αθήνα, 2008 (Δ' Έκδοση)
- ✓ Φόρος Προστιθέμενης Αξίας, Α. Ρουσάκη, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2006
- ✓ Φορολογία Κεφαλαίου, Α. Κράτση, Εκδόσεις Κράτση, Αθήνα, 2008
- ✓ Περιοδικό Επιχείρηση, www.epixeirisi.gr
- ✓ Bairoch, P. 1993, "*Economics and World History*", New York : Cambridge University Press
- ✓ Kregel J., 1994, "*Capital flows : Globalisation of Production and Financing Development*", London : Routledge
- ✓ Maddison A., 1982, "*Phases of Capitalist Development*", London : Routledge
- ✓ Maddison A., 1989, "*The World Economy in the Twentieth Century*", New York : Free Press
- ✓ Maddison A., 1995, "*Monitoring the World Economy*", New York Dover Publications, Inc.
- ✓ Sachs J., Warner A., 1995, "*Economic Reform and the Process of Global Integration*", Cambridge University Press
- ✓ www.kathimerini.gr, 3-12-2008, "Το Μεγαλύτερο Δημόσιο Χρέος για το 2007 έχει η Ελλάδα"
- ✓ www.skai.gr, 2007, "Σημαντικό Πρόβλημα το Δημόσιο Χρέος"
- ✓ www.antinews.gr, 2008, "Ανησυχία για το Δημόσιο Χρέος"
- ✓ www.taxheaven.gr, "Διαδικτυακή Κοινότητα Λογιστών"

- ✓ Saunders M., Lewis P. and Thornhill A., 2000, "*Research Methods For Business Students*", London: Prentice Hall.
- ✓ Sekaran U., 1992, "*Research Methods for Business, A Skill Building Approach*", New York: John Wiles and Sons Inc.
- ✓ Zikmund W.G., 2000, "*Business Research Methods*", London: Harcourt college publishers.